

בפתח הקובץ

בשבח והודיה לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו שיחיו, שזוכים להקים יחד בית בישראל - בית חב"ד, אנו מתכבדים להגיש בפני ידידינו ומכרינו המשתתפים בשמחתנו את 'תשורה' זו (מיוסד על הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, שחילק 'תשורה' בחתונת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א).

קובץ זה נחלק לג' שערים:

שער ראשון - מכתבים בפרסום ראשון. מכתבים שכתב כ"ק אד"ש מה"מ לזקני החתן והכלה, בנוגע לעניינים פרטיים וכלליים. המכתבים מובאים כאן רובם בפרסום ראשון, ולפני כל מכתב מובא הסבר קצר להבנת רקע העניין.

שער שני - "שאלו שלום ירושלים". מכתבים ויומנים המתארים את הנעשה במחיצת כ"ק אד"ש מה"מ בשנת תשכ"ו. אלו נכתבו עבור סב החתן הרה"ח אלחנן יעקובוביץ ע"ה, ע"י חבריו ששהו בבית משיח - 770 במהלך אותה שנה. מכתבים אלו מתפרסמים כאן בפרסום ראשון, ותודתנו נתונה לדוד החתן הרה"ח יוסף יצחק שי' יעקובוביץ ובנו הת' מנחם מענדל שי' - כפ"ח, על איסוף החומר והמצאתו לידינו.

שער שלישי - "אדברה נא שלום בך". לקט ביאורי כ"ק אד"ש מה"מ בנוגע למאורעות בתורה הנראים בהשקפה ראשונה כמעשים שליליים, ומוארים באור חדש באמצעות לימוד הזכות של כ"ק אד"ש מה"מ לגביהם. ליקוט זה נערך ע"י אח החתן הת' שניאור זלמן שי' גורביץ.

תקוותינו ובטחוננו איתנים כי משמחה זו נמשיך מיד לשמחת הגאולה, ו"מהרה ישמע בערי יהודה קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה" - בחתונה הגדולה דכנסת ישראל וקוב"ה, בהתגלותו המלאה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ט"ז מנחם-אב תשפ"ג

ימות המשיח, שנת הקהל

קכ"א שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

כפר חב"ד, אה"ק

משפחת גינזבורג

חיפה

משפחת גורביץ

נחלת הר חב"ד

מכתבים בפרסום לאישון

לקמן מופיע מכתב שכתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לסב הכלה, הרה"ח ר' אהרן מרדכי זילברשטרום ע"ה, בנוגע להתעסקותו בענייני החינוך באה"ק. המכתב עוסק בהקמת סמינר למורים, ומגיע בעקבות מכתב ארוך שכתב הרב זילברשטרום לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. במכתב סוקר הרב זילברשטרום את מצב החינוך באה"ק באופן מקיף ובניתוח מעמיק.

מפליאה היא העובדה כי המכתב נכתב כחודש לאחר חתונתו, ואין בו כל איזכור למצבו הפרטי, אלא אך ורק לענייני הכלל בהם עסק במסירות רבה. עד שבמכתב התשובה של כ"ק אד"ש מה"מ, מביע את תמיהתו על כך.

יש לציין כי מועד המכתב הוא זמן קצר לאחר הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ ביו"ד שבט, ובאופן טבעי פנה הרב זילברשטרום לנשיא הדור - כ"ק אד"ש מה"מ - זמן רב קודם שהסכים לקבל על עצמו את הנשיאות בגלוי.

בית כ"ט גיטן תש"י.
ירושלם ת"ו.

לכ"י הדב"ג הרמ"ט שליט"א.

נוכח מצב החנוך בארץ ישראל, ראיתי לנכון לכתוב על בעיני
זו, לעיני רג באפן כללי, וכאשר יהי' נחוץ, נוכל לבא בפרטיות.
בראשונה אציג כאן את מערכת החנוך בארץ, לפני הסטטיסטיקה
הרשמית משנת תש"ט, בקשר לחלק א. - כאן מדובר רק מבנים -

א. המוסדות המוכרים ע"י הממשלה: מערכת החנוך, השיכת
לאגף החנוך של משרד החנוך והתרבות של הממשלה, מחולקת לעיני לארבעה זרמי חנוך:
במוסדות אלה, שפת ההוראה
עובדים :
רק עברית, אין סכר למוד, :
כלליים :
מזרחי :
אגו"י :
סות את מסכורות המורים.

ב. המוסדות מחוץ לזרמים, הנמצאים ברובם בירושלם ת"ו
מספר התלמידים הלומדים במוסדות אלו, שלא רצו ליכנס לזרם חנוך ממסלתי, קשה לקבוע
בדיוק, כ"י אין רשימה רשמית או אחידה. הרשימות וההשערות מדברות מכ-אלפים תלמידים.
ש ההוראה בהם יידיש. המספרים הנתונים בחלק א. גולו באפן ניכר במסך השעת החד-
שים האחרונים, בגלל אחוזי העולים, אבל חלק האגו"י הקטן עוד יותר כלפי הזרמים האחר-
רים שקבלו חלק הארי מהעולים החדשים. עוד גורם שהשפיע על הגדלת מספר הניכוי האגדה,
היתה כניסת כמה מאות תלמידי המוסדות שזוינו בחלק ב. למוסדות האגו"י בחלק א.

על מוסדות אלו של הזרם הרביעי, המכילים למעשה שארית הפלי-
סה החרדית בארץ, הוקם ועד מקקה של אגו"י. ועד זה באמת גרם לטפורים מסוימים במוס-
דותיו - בפרט הודות לאחד המפקחים, הרב מ. שיינין, מנהל תימת פתח-תקוה לשעבר, - ולכל
הפחות מנע הרעת המצב הפנימי. בכל זאת, עומדים הם ברמת למודים נמוכה, בפרט בלמודים
הכלליים, וזה הרהיק מספר גדול מאד של הורים חרדים מלהכניס את בניהם לבתי חנוך אלו
והגם שאתרים מבין מוסדות אגו"י כן עומדים ברמת למודים טובה, אמנם מצב החנוך הי-
הדתי בכלל, האוירה בכל המוסדות, ובפרט מחוץ לכתליהם, בזמן הפנאי, בהרגובי נוער שו-
נים, לקוי עד מאד. למעשה קים רק ארגון נוער חרדי מאורגן אחד, עם סניפים בכל היסוד-
בים הגדולים, הוא הנוער האגדתי, - נוער, בני עקיבא' המזרחי הוא מעורב בנר"ב -
אשר בהחלט אינו מספק ואינו יכול לספק את הצרכים הרוחניים של התניכים. הסבה הראשית
לסכב זה הוא המחסור במדריכים ומתנכים העומדים על הרמה הדרושה, והצורך לארגון נוער
נחוץ היום עוד יותר מאז ומתמיד: יש לדעת, שבבתי-ספר שאר הזרמים, שעות הלמודים הן כ-
8 בבקר עד 12.30, לכל היותר עד 10.00, ומשעות הצהריים ואילן עד שעה מאוחרת בלילה,
אין לילד אלא קצת שעורי בית, ויתר זמן הפנאי הוא מבלה בתנאים כאלה שהוא נחוץ לכל
המשפעות הזרות, והדבר סובן. מוסדות אחרים של האגדה, מנסים באמת להלחם נגד זה, ע"י
למודים גם כל אתהיצ, אם התקציב הפרטי של המוסד מרשה את זה, ונחשבים כי בזה ימנעו מ
את הילדים להלחטב. הנסיון ההי מראה אחרת.

וכאמור לעיל, היות ומורי האגדה ברובם הם יוצאי ישיבות, ובלי
הכשרה פדגוגית מיוחדת, אינם יכולים הם ללמד את הלמודים הכלליים ואז מתעזרים באה-
רים וכו'. ונב המנגנון העכשווי של המורים אינו מעמיד - באפן כללי כמדובן, כ"י יש יחיד
סגלה - תלמידים הזקים שיעמדו נגד רוח הזמן. בין הסבות השונות לזה, אחת ועיקרית היא
שהמורה בעצמו אינו עומד איתן נגד רוח זאת המנסבת ומסכנת פה בארץ, בין כלם יהודים,
ביתר תוקף וביתר שאת. מובן אז שאינם מסיבים תשמת לב מיוחדת לנקדה זו בחנוך תלמידי
כתותיהם. ובו בזמן שצועקים על הצלת נפשות מהעולים החדשים החרדים למחנה היהדות, יש
ויש לעמוד בעין פקוחה על המצב האיום השורר בפנימיות החנוך כאן, במוסדות המסודרים
הקיימים מכבר.

ס מ י נ ר י ו ן 8 - המקור למורים חדשים - יש לכל הזרמים,
סמינריונים מעולים דוקא, ואחרים לכל זרם, ולאגדה אין. (עוד הפעם, פנה מדובר רק מבנים)
זה כבר יותר משנתיים שמדברים - מיץ - על יסוד סמינריון כזה מטעם אגו"י, אבל למעשה
עוד לא קרב זה אל זה.

אין אני מטעה את עצמי על קשיי הדבר, אבל כנראה אין מן הנמ-
נע ליסד בארץ, בתנאים המתאימים וההותאמים לזמן ולמקום, סמינריון למורים ולמדריכים
על שהרת תביד. רק זה יוכל לגורר פרץ, ולתת תקוה להציל בעהי"ת את שאריתנו לתבוא. רק
מסירות הנפש שתוטבע בלב הלומדים במוסד כזה תוכל להתזקק מעמד. בכלל שיטת התפשים
מתבססת על הזנתה הדור החולף וצידת נפשות הדור הבא - הנוער - על כל שכבותיו, ובק-
דה זו צריכה להיות אחד העקרונות של הדרכת החנוך בסמינריון כזה.

כמוכן דרוש פה פרסובל מיוחד, מסוכלל בכל המקצועות, כדי שיוכל להת-
 חרות עם כל סמינריון אחר. לא אלמן ישראל. עוד אפשר למצוא את האנשים המתאימים, בנצ
 יחד בקשר למקוה על למודי חול ופדגוגי, וגם עוד ימצא חבר מצומצם של אנשים
 אמיצי לב פה במקום, שיעבדו בזה לפי הוראות הרפ"ש שליט"א בכל השטחים.
 מקורות לתלמידים ישנם הרובים ביותר, ובפרט כשהרבה בני ישיבות בעלי
 כשרון יראו בו גם הזדמנות להשתלמות רוחנית, גם דרך לפרנסה באסנה, כי משרת מורה
 פרושה היום משרה ממשלתית.

ממצא אבט לסטטק להפעם, -
 לפי הנשמע, קים בארה"ב סמינריון למורים מטעם המליח, ובשם אפשר יהי'
 לבצל לטובתנו את הנסיון הנקנה שם.

העובדה של יסוד סמינריון אבורי דתי על-ספוגתי לא תזכה לאהדת אגוד
 אבל מקילה על הגשמת הענין, כי אז לא צריכים להתחשב עם כל גורמים הפנימיים שלה.
 לרבות הפוליטיים, וגם צאצאי הסמינריון יוכלו לפעול ב כל המוסדות הדתיים בארץ
 בפרט אם דוחלט בעתיד - ולאור כוחות הלעריז, יש סכויים לזה - על אהוד אפילג חלק
 של שני הזרמים הדתיים של אגודי ושל המזרחי.

שאלת התקציב למוסד בזמן הראשון רצינית מאד, אבל כפי הנראה, המסלה
 שער עכשיו במסך כשנתיים קבלה על עצמה רק הבטל הכספי של בתה"ס העטסיים (טמנה
 כתות), עומדת לאטר בקרוב גם את תקציב הגנים ובתי הספר התיכוניים, והיא תבא גם כן
 במסך הזמן לידי החוקת הסמינריונים הקיימים אז. ואם הסמינריון אשר מסכו דובר לשל
 יוסד במועדו, גם הוא יוכלל בין האחרים, ואז תופתר הסאלה הכספית לגמרי. למשל, סמינר
 יון בית-יעקב, מוסד גדול, קים גיכ בתנאים קשים על יסוד תקוה זו.

מוצא אני לבכוון להעיר בזה עוד הפעם, כי מול המאבק האכזרי הסתנהל
 עכשיו בארץ מול היהדות והדת, איא להשאר באדישות, ואם לא עכשין, תיז אין אימתי.

אהרן מרדכי זילברסטרם.

א. מ. זילברסטרם
 בית קובץ ב'
 רחוב הערות
 ירושלים.

ב"ה. כ"ט ניסן תש"י.

ירושלים ת"ו.

לכ' חדב"נ הרמ"ש שליט"א.

נוכח מצב החינוך בארץ ישראל, ראיתי לנכון לכתוב על בעיה זו, לע"ע רק באופן כללי, וכאשר יהיה נחוץ, נוכל לבוא בפרטיות.

בראשונה אציג כאן את מערכת החינוך בארץ לפי הסטטיסטיקה הרשמית משנת תש"ט. בקשר לחלק א:.

(כאן מדובר רק מִבְּנִים)

א. המוסדות המוכרים ע"י הממשלה: מערכת החינוך, השייכת לאגף החינוך של משרד החינוך והתרבות של הממשלה, מחולקת לע"ע לארבעה זרמי חינוך:

עובדים, כלליים, מזרחי, אגו"י.

במוסדות אלה שפת ההוראה רק עברית, אין שכר לימוד, והרשויות המקומיות מכסות את משכורות המורים.

ב. המוסדות מחוץ לזרמים, הנמצאים ברובם בירושלים ת"ו, מספר התלמידים הלומדים במוסדות אלו, שלא רצו להיכנס לזרם חינוך ממשלתי, קשה לקבוע בדיוק, כי אין רשימה רשמית או אחידה. הרשימות וההשערות מדברות מכ-אלפיים תלמידים, ששפת ההוראה בהם יידיש.

המספרים הנתונים בחלק א' גדלו באופן ניכר במשך תשעת החדשים האחרונים, בגלל אחוזי העולים, אבל חלק האגו"י הקטן עוד יותר כלפי הזרמים האחרים שקיבלו חלק הארי מהעולים החדשים. עוד גורם שהשפיע על הגדלת מספר חניכי האגודה, הייתה כניסת כמה מאות תלמידי המוסדות שצוינו בחלק ב' למוסדות האגו"י מחלק א'.

על מוסדות אלו של הזרם הרביעי, המכילים למעשה שארית הפליטה החרדית בארץ, הוקם ועד מפקח של אגו"י. ועד זה באמת גרם לשיפורים מסוימים במוסדותיו – בפרט הודות לאחד המפקחים, הרב מ. שיינין, מנהל ת"ת פתח תקווה לשעבר – , ולכל הפחות מנע הרעת המצב הפנימי.

בכל זאת, עומדים הם ברמת לימודים נמוכה, בפרט בלימודים הכלליים, וזה הרחיק מספר גדול מאוד של הורים חרדים מלהכניס את בניהם לבתי חינוך אלו והגם שאחדים מבין מוסדות אגו"י כן עומדים ברמת לימודים טובה, אמנם מצב החינוך היהודי

בכלל, האוירה בכל המוסדות, ובפרט מחוץ לכתליהם בזמן הפנאי, בארגוני נוער שונים לקוי עד מאוד. למעשה קיים רק ארגון נוער חרדי מאורגן אחד, עם סניפים בכל הישובים הגדולים, הוא הנוער האגדתי, – נוער בני עקיבא מהמזרחי הוא מעורב בו"ב (בנים ובנות) – , אשר בהחלט אינו מספק, ואינו יכול לספק את הצרכים הרוחניים של החניכים. הסיבה הראשית למצב זה הוא המחסור במדריכים ומחנכים העומדים על הרמה הדרושה, והצורך לארגון נוער נחוץ היום עוד יותר מאז ומתמיד. יש לדעת, שבבתי ספר שאר הזרמים, שעות הלימודים הן מ – 8 בבוקר עד 12:30, לכל היותר עד 13:00, ומשעות הצהריים ואילך עד שעה מאוחרת בלילה, אין לילד אלא קצת שיעורי בית, ויתר זמן הפנאי הוא מבלה בתנאים כאלה שהוא נתון לכל ההשפעות הזרות, והדבר מובן. מוסדות אחדים של האגודה מנסים באמת להלחם נגד זה, ע"י למודים גם כל אחה"צ, אם התקציב הפרטי של המוסד מרשה את זה, וחושבים כי בזה ימנעו את הילדים מלהטבע. הנסיון החי מראה אחרת.

וכאמור לעיל, היות ומורי האגודה ברובם הם יוצאי ישיבות, ובלי הכשרה פדגוגית מיוחדת, אינם יכולים הם ללמד את הלימודים הכלליים ואז מתעזרים באחרים וכו'. וגם המנגנון העכשווי של המורים אינו מעמיד – באופן כללי כמובן, כי יש יחידים סגולה – תלמידים חזקים שיעמדו נגד רוח הזמן. בין הסיבות השונות לזה, אחת ועיקרית היא שהמורה בעצמו אינו עומד איתן נגד רוח זאת המנשבת ומסכנת פה בארץ, בין כולם יהודים, ביתר תוקף וביתר שאת. מובן אז שאינם מסיבים תשומת לב מיוחדת לנקודה זו בחינוך תלמידי כתותיהם. וכו בזמן שצועקים על הצלת נפשות מהעולים החדשים החרדים למחנה היהדות, יש ויש לעמוד בעין פקוחה על המצב האיום השורר בפנימיות החנוך כאן, במוסדות המסודרים הקיימים מכבר.

סמינריון – המקור למורים חדשים – יש לכל הזרמים, סמינריונים מעולים דווקא, ואחדים לכל זרם, ולאגודה אין. (עוד הפעם, פה מדובר רק מבנים) זה כבר יותר משנתיים שמדברים – מי? – על יסוד סמינריון כזה מטעם אגו"י, אבל למעשה עוד לא קרב זה אל זה.

אין אני מטעה את עצמי על קשיי הדבר, אבל כנראה אין מן הנמנע ליסד בארץ, בתנאים המתאימים והמותאמים לזמן ולמקום, סמינריון למורים ולמדריכים על טהרת חב"ד. רק זה יוכל לגדור פרץ, ולתת תקווה להציל בע"ה את שאריתנו להבא. רק מסירות הנפש שתוטבע בלב הלומדים במוסד כזה תוכל להחזיק מעמד. בכלל שיטת החפשים מתבססת על הזנחת הדור החולף וצידת נפשות הדור הבא – הנוער – על כל שכבותיו, ונקודה זו צריכה להיות אחד העקרונות של הדרכת החינוך בסמינריון כזה.

כמובן דרוש פה פרסונל מיוחד, משוכלל בכל המקצועות, כדי שיוכל להתחרות עם כל סמינריון אחר. לא אלמן ישראל. עוד אפשר למצוא את האנשים המתאימים, במיוחד בקשר לפיקוח על לימודי חול ופדגוגיה, וגם עוד ימצא חבר מצומצם של אנשים אמיצי לב פה במקום, שיעברו בזה לפי הוראות הרמ"ש שליט"א בכל השטחים.

מקורות לתלמידים ישנם הטובים ביותר, ובפרט שהרבה בני ישיבות בעלי כישרון יראו בו גם הזדמנות להשתלמות רוחנית, גם דרך לפרנסה נאמנה, כי משרת מורה פירושה היום משרה ממשלתית.

לפי הנשמע, קיים בארצות הברית סמינריון למורים מטעם המל"ח, ובטח אפשר יהיה לנצל לטובתינו את הניסיון הנקנה שם.

העובדה של יסוד סמינריון ציבורי דתי על מפלגתי לא תזכה לאהדת אגודת ישראל אבל מקילה על הגשמת העניין, כי אז לא צריכים להתחשב עם כל הגורמים הפנימיים שלה, לרבות הפוליטיים, וגם צאצאי הסמינריון יוכלו לפעול בכל המוסדות הדתיים בארץ, בפרט אם יוחלט בעתיד – ולאור כוחות הלעו"ז, יש סיכויים לזה – על איחוד אפילו חלקי של שני הזרמים הדתיים של אגו"י ושל המזרחי.

שאלת התקציב למוסד בזמן הראשון רצינית מאוד, אבל כפי הנראה, הממשלה שעד עכשיו במשך כשנתיים קיבלה על עצמה רק הנטל הכספי של בתי הספר העממיים (שמונה כיתות) עומדת לאשר בקרוב גם את תקציב הגנים ובתי הספר התיכוניים, והיא תבוא גם כן במשך הזמן לידי אחזקת הסמינריונים הקיימים אז. ואם הסמינריון אשר ממנו דובר לעיל יוסד במועדו, גם הוא יוכלל בין האחרים, ואז תופתר השאלה הכספית לגמרי. למשל, סמינריון בית יעקב, מוסד גדול, קיים גם כן בתנאים קשים על יסוד תקווה זו.

מוצא אני לנכון להעיר בזה עוד הפעם, כי מול המאבק האכזרי המתנהל עכשיו בארץ מול היהדות והדת, אי אפשר להישאר באדישות, ואם לא עכשיו, ח"ו אין אימת.

אהרון מרדכי זילברשטרום.

להלן מכתבו של כ"ק אד"ש מה"מ, במענה למכתבו של הרב זילברשטרום שהובא לעיל:

TEL. PRESIDENT 4-0507
1814
8-4600

כ"ה

מרכז לעניני חנוך

MERKAZ LE'INYONAI CHOCH

CENTRAL OFFICE
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ר"ח סיון תש"י
הרה"ח הו"ח א"א נו"מ וכו'
מהורא'מ שי"

שלום וברכה:

מכתבו מכט ניסן הגיעני, ורב תודה לו על הידיעות הסטטיסטות אדות מצב החנוך. בנוגע להצעתו אדות סמנריון למורים אבקשו לבא בהצעה מפורטת אדות שעורים פדוגוגיים שהפקידים יהי' להכשיר במסך זמן קצר (3-6 חדשים) מורים, אשר בדרך כלל יש כבר להם הידיעות היסודית הדרושות לכל מורה, וזקוקים רק להכשרה פדוגוגית-מיחודית, אשר עכ"פ את המינימום ההכרחי שבזה אפשר לקבלו במסך זמן קצר הנ"ל. רצונני, אשר, יחד עם ההצעה הנ"ל, תכלל גם רשימת אנשים אשר אפשר לחשוב כי יוכלו לספקם להיות המרצים בשיעורים-וביחוד התקציב. אחר שתתקבל ההצעה הנ"ל נוכל איה לדרון אדות האפשרות להביאה לפועל. אי הזכירו ע"ד משפתחו ומצבו הפרטי-אחפוץ לקוח אשר תוכלו להכליל שלום. ובכ"ז מה טוב אם יודיע עד"ז בפירוט.

באיחול קבלת התורה בעסקה ופנימיות וכו'
הרב מנחם שניאורסאן

אוסטין קמפ' אהרן
העין ותת' אשתי 12
את הרד"ק.

ר"ח סיוון התש"י

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהורא"מ שי'

שלום וברכה:

מכתבו מכ"ט ניסן הגיעני, ורב תודות לו על הידיעות הסטטיסטיות אודות מצב החינוך.

בנוגע להצעתו אודות סמינריון למורים אבקשו לבוא בהצעה מפורטת אודות שיעורים פדגוגיים שתפקידם יהיה להכשיר במשך זמן קצר (3-6 חרשים) מורים, אשר בדרך כלל יש כבר להם הידיעות היסודיות הדרושות לכל מורה, וזקוקים רק להכשרה פדגוגית – מיתודית אשר עכ"פ את המינימום ההכרחי שבזה אפשר לקבלו במשך זמן קצר הנ"ל.

רצוני – אם באפשרי – אשר, יחד עם ההצעה הנ"ל, תכלל גם רשימת אנשים אשר אפשר לחשוב כי יוכלו לספחם להיות המרצים בשיעורים – וביחוד התקציב.

אחר שתתקבל ההצעה הנ"ל נוכל אי"ה לדון אודות האפשרות להביאה לפועל.

אי הזכירו ע"ד משפחתו ומצבו הפרטי – אחפוץ לקוות אשר זהו סימן שהכל שלום. ובכ"ז מה טוב אם יודיע עד"ז בפירוש.

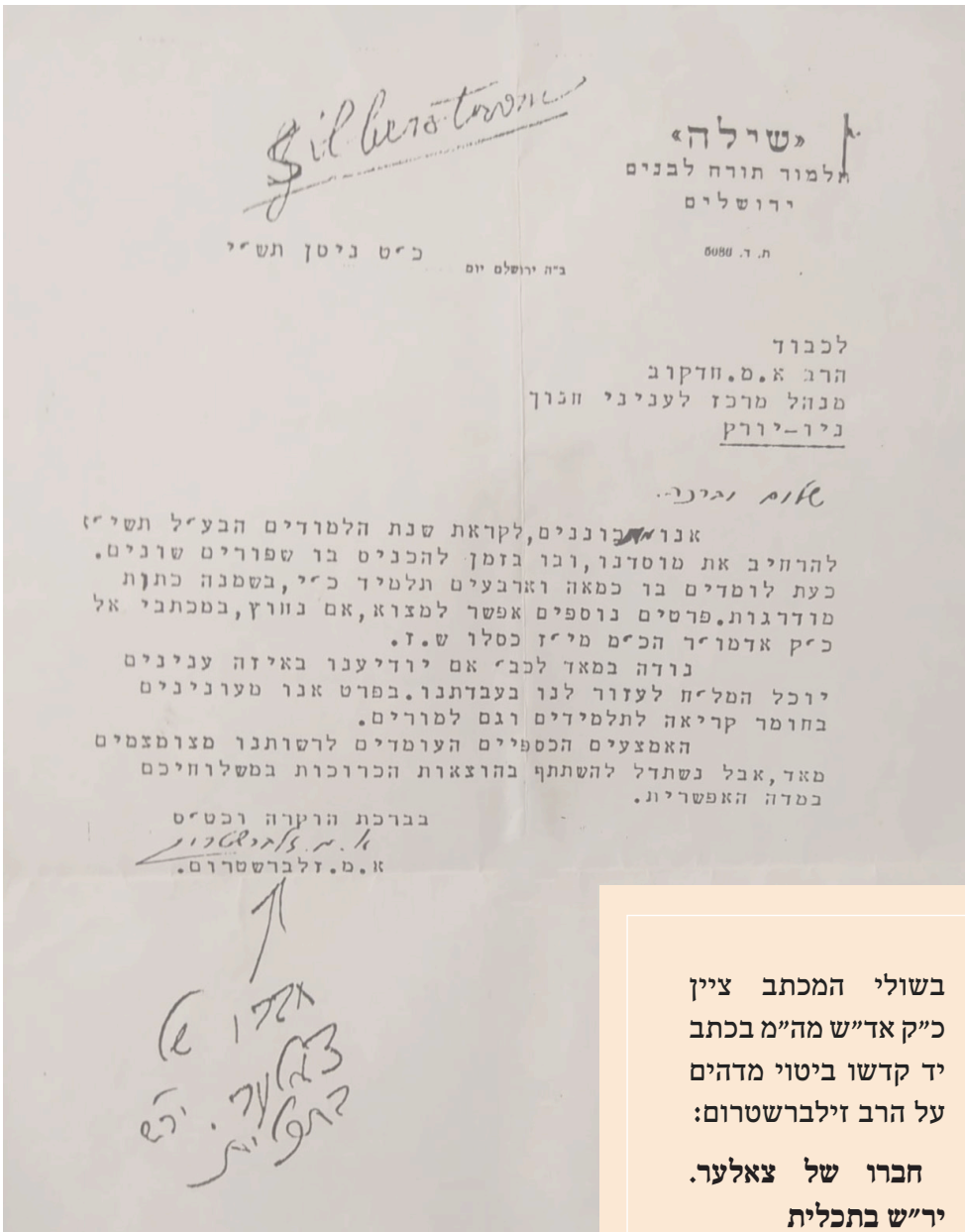
מוסג"פ הקונ' לחה"ש הבע"ל ונא לזכות בו את הרבים.

באיחול קבלת התורה בשמחה ובפנימיות וכ"ט

הרב מנחם שניאורסהן

❖ ב ❖

באותו תאריך (כ"ט ניסן תשי"י), כתב הרב זילברשטרום מכתב נוסף לראש המזכירות של כ"ק אד"ש מה"מ, הרב חיים מרדכי אייזיק חדקוב ע"ה, בו הוא מבקש חומרי עזר חינוכיים לתלמידיו בירושלים.

בשולי המכתב ציין
 כ"ק אד"ש מה"מ בכתב
 יד קדשו ביטוי מדהים
 על הרב זילברשטרום:
 חברו של צאלער.
 יר"ש בתכלית

להלן מובא מכתב שכתב הרב זילברשטרום לכ"ק אדמו"ר הרי"צ, בו הוא מפרט את פעלו בתחום החינוך בירושלים עיה"ק. בסיום המכתב הוא מבקש את ברכתו הק' של אדמו"ר הרי"צ להצלחה בעבודתו:

ב"ה. י"ז כסלו תש"י.

ירושלים ת"ו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א.

את מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מי"ד תשרי קבלתי רק ביום חמישי העבר.

ת"ת שילה נוסדה לפני כ-10 שנים ע"י ר' אברהם מוקוטובסקי שי' ממנהלי חברת פאגי בירושלים ת"ו, והוא גם ניהל אותה עד תש"ז. מאז מילא את מקומו בפועל ר' יושע משה שטקהמר שי', אחד המורים במוסד. בראשית שנת תש"ט, נכנסה הת"ת לזרם החינוך הרביעי של אגודת ישראל. מוסדות הנכללים בזרם זה עומדים תחת פקוח ועד, אשר בראשו עומד הרב ד"ר א. דויטש שי'. המפקח בפועל – מבקר את המוסדות מזמן לזמן, – הוא הרב מנדל שיינין שי', מנהל ת"ת בפתח תקווה. בראשית שנת תש"ח נכנסתי לעבוד בת"ת בעיקר כמורה ללמודים כלליים. בחדש שבט תש"ט, ע"פ הצעת הרב שיינין שי' נתמניתי למנהל, וחדשים אחדים אח"ז אושר המינוי רשמית מטעם מחלקת החנוך הממשלתית,

עד שנה זו בקרו במוסד כ-100 תלמידים, בשנה זו מונה הת"ת מאה עשרים תלמידים כ"י, בשמנה כתות מודרגות א-ח. שפת ההוראה עברית, מאז הוסדה הת"ת. התכנית כוללת בערך שני שלישים לימודי קדש. הלימודים הכלליים מסודרים כפי תכנית פקוח אגו"י. בין התלמידים, רבים ממשפחות חסידי גור, גם רבים מגזע ליטאי.

רצו"פ: 1. רשימת התלמידים לפי הכיתות – התלמידים שהם למעלה מהמוצע הן בהנהגה הן בכשרונות, צוינו בסימן / .

2. רשימת המורים לפי עבודתם, עם ותק של כאו"א.

3. מערכת השעות לפי הימים.

עד היום, אין מכסת לימודים שנתית קבועה.

מכיון שתנאי השכון של הת"ת ירודים מאד – ששה חדרים בלבד, המצב גרוע, ומצריכים צרופי כתות – וגם היות שתתכן הגדלה ניכרת של מספר החניכים, משתדלים להשיג דירה מתאימה יותר לצרכי הת"ת לשנה הבאה, גם עם גן-ילדים ע"י הת"ת

ומועדון עבור תלמידי הכתות הגבוהות בשעת הפנאי שלהם. טרם פותרה השאלה התקציבית, וגם קשה ביותר למצוא בנין במרכז העיר, בו גרים רוב התלמידים.

כיום כמעט כל משכורות המורים מכוסות ע"י מחלקת החנוך של עיריית ירושלים. חלק הנשאר צריך להיות מכוסה ע"י תשלומים קטנים מהורים בעלי יכולת. למעשה, רוב המכריע של ההורים אינם משלמים שכר לימוד בשנה זו, אחרי הופעת חוק חנוך חינם וגבית מס-חינוך מכל התושבים.

האווירה בת"ת, באופן כללי, איננה רעה – אבל לא יותר מזה. לא קרירא ולא חמימא. המורים עהרליכע (מגדלי זקן ומלבד שנים מהם), והילדים שי' עושים חיל בלמודם ב"ה.

בפרטיות יותר, שני הדברים הטעונים תקון לע"ע הם: א. סדר התפלה. מאז קיץ תש"ט, הונהגה תפלה בצבור במוסד, עבור תלמידי הכתות ד' עד ח', שחרית בשעה שבע בבוקר, ומנחה אחרי הלמודים בשעה 2 אחה"צ. כתות נמוכות יותר מתפללות עם המורה שלהן בשעת הלמודים. אמנם כל ענין התפלה עדין לקוי, ובפרט בצפיפות כזו. – ב. ארבעה תלמידים של כתה ח' הנם חברים בארגון נוער מעורב של המזרחי – בני עקיבא. טרם יכלתי להחליט לגרשם מהמוסד, כי גרוש זה יגרום צרוף שאר תלמידי כתה ח' לכתה ז', וגם יביא קצוץ ניכר בהקצבת המשכורות, הנקבעת לפי מספר התלמידים וגם לפי דירוג הכיתות. לנתקם מהארגון הנ"ל נראה לע"ע כבד ביותר.

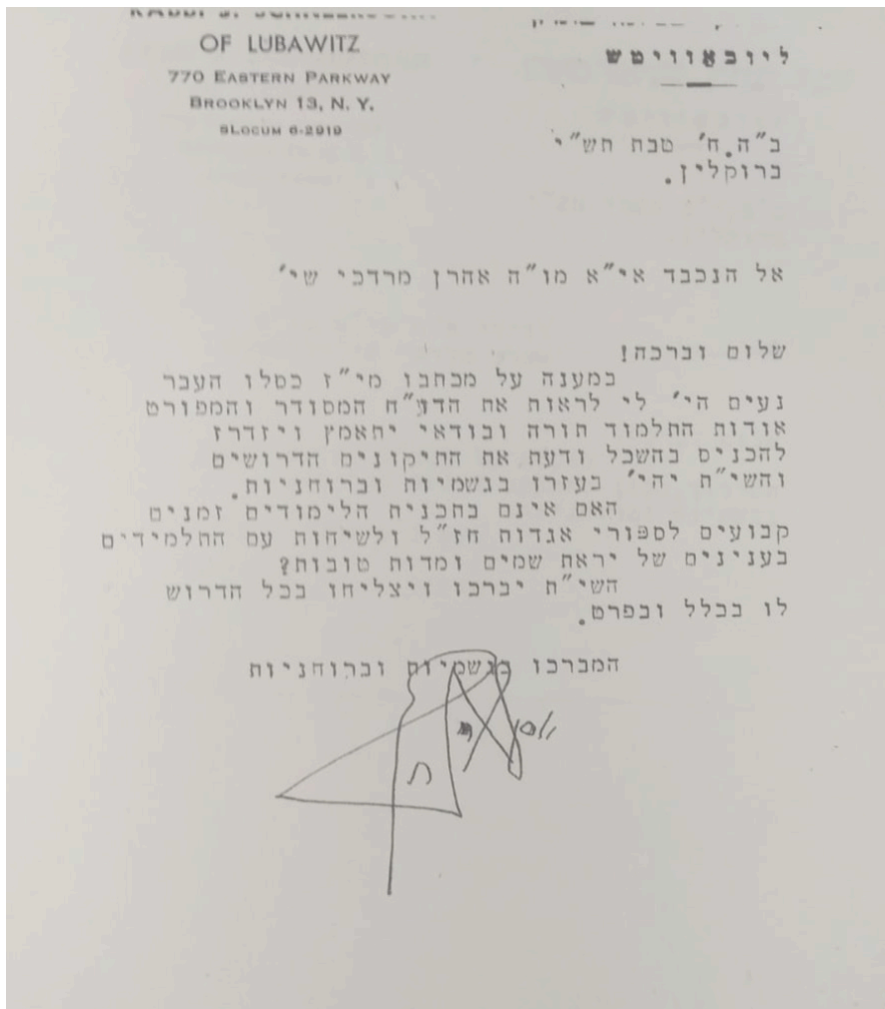
עד היום אינו קיים שום קשר מסודר בין בוגרי הת"ת. עד מלפני שנה, אלה שגמרו את חוק לימודיהם נכנסו ברובם לישיבת תפארת צבי, שהיא מכינה לישיבת חברון. אחדים התחילו לעבוד מיד. דוקא בשנה האחרונה, נרשמו כמעט כל בוגרי כתה ח' לישיבת קול-תורה, כאן; ביניהם גם אחי הצעיר הב' אלי' פרץ שי' כי החבריא מובחרת שם יותר, ובפרט ששם לומד גם אחי הב' שמחה שי' יר"ש מתמיד בלימודו.

בכללות, נראה המוסד בר קיימא וקרקע מוכשרת לצמיחות טובות בע"ה במשך הזמן. והגם שלע"ע תפקידי מוגבל הוא רק לאחריות האדמיניסטרטיבית והחנוכית, בלי עצמאות מוחלטת בכל השטחים, – תקוותי שבמשך הזמן תעברנה לידי כל זכויות ההנהלה של המוסד, וכך תורשה לי השפעה אחרת לגמרי עליו, על כל פרטיו ועניניו, להטיב הרוח, וכו'.

כתבתי במכונה להקל את הקריאה. ואבקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

אהרון מרדכי זילברשטרום.

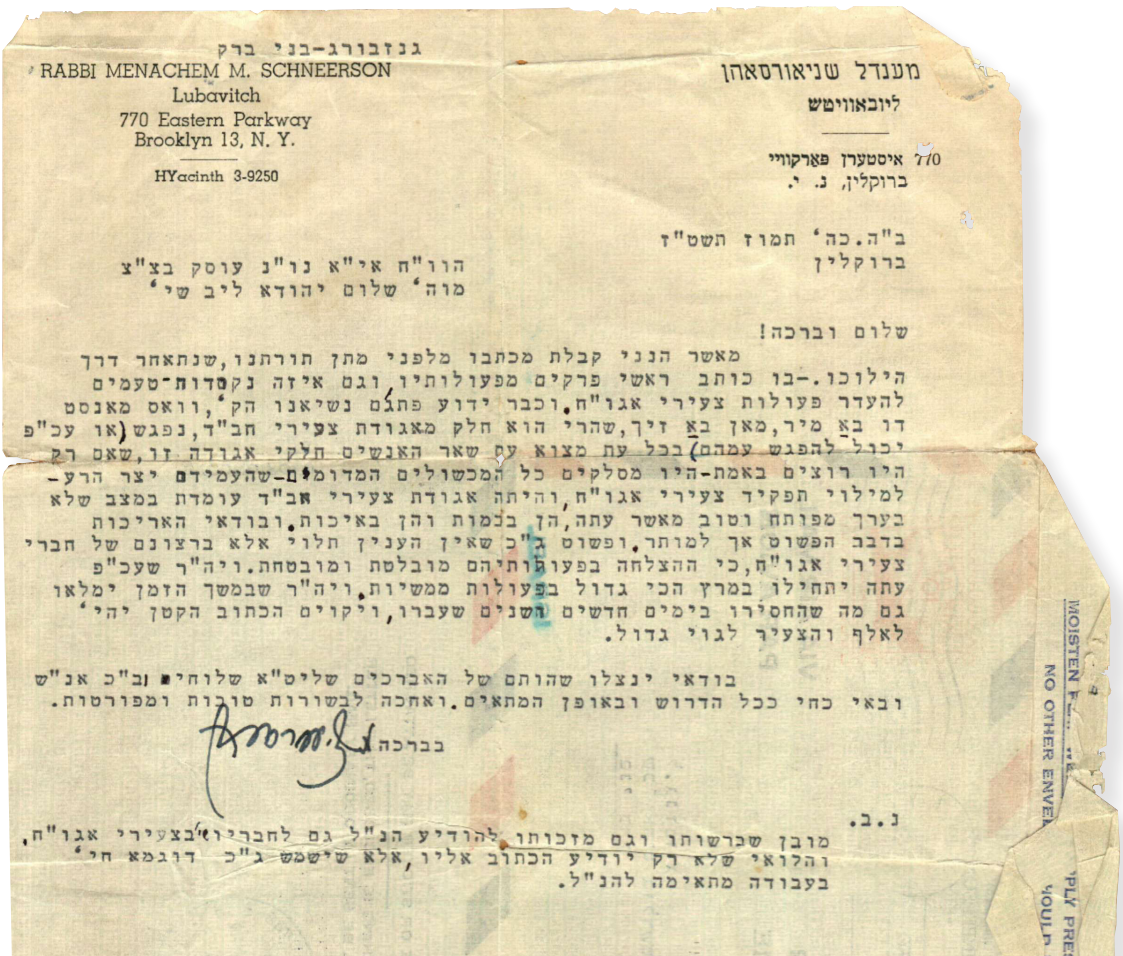
להלן מכתבו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ במענה למכתבו של הרב זילברשטרום:

✧ ג ✧

סב הכלה, הרב שלום יהודה לייב גינזבורג ע"ה, פעל רבות בהפצת המעיינות חוצה בקרב ישיבות. פעילות זו נעשתה במסגרת צא"ח, והרב גינזבורג נהג לדווח עליה לכ"ק אד"ש מה"מ. לפנינו מכתב בפרסום ראשון, בו הרבי מעורר באופן נחרץ אודות פעולות צא"ח באה"ק.

מלשונו הק' של כ"ק אד"ש ניתן להתחזק הן בעסקנות ציבורית, והן בעבודת ה' בחיי היום-יום - "שאם רק היו רוצים באמת - היו מסלקים את המכשולים המדומים שהעמידם יצר הרע".

גינזבורג-בני ברק
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

הור"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' שלום יהודא ליב שי'

ב"ה. כה' תמוז תשט"ז
ברוקלין

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מלפני מתן תורתנו, שנתאחר דרך הילוכו. - בו כותב ראשי פרקים מפעולותיו, וגם איזה נקודות-טעמים להעדר פעולות צעירי אגו"ח. וכבר ידוע פתגם נשיאנו הק', וואס מאנסט דו באַ מיר, מאן באַ זיך, שהרי הוא חלק מאגודת צעירי חב"ד, נפגש (או עכ"פ יכול להפגש עמהם) בכל עת מצוא עק שאר האנשים חלקי אגודה זו, שאם רק היו רוצים באמת-היו מסלקים כל המכשולים המדומים-שהעמידם יצר הרע- למילוי תפקיד צעירי אגו"ח, והייתה אגודת צעירי אב"ד עומדת במצב שלא בערך טפותה וטוב מאשר עתה, הן בכמות והן באיכות. ובודאי האריכות בדבב הפשוט אך למותר, ופשוט ג"כ שאין הענין חלוי אלא ברצונם של חברי צעירי אגו"ח, כי ההצלחה בפעולותיהם מובלסת ומובטחת. ויה"ר שעכ"פ עתה יתחילו במרץ הכי גדול בפעולות ממשיות, ויה"ר שבמשך הזמן ימלאו גם מה שהחסירו בימים חדשים השנים שעברו, ויקוים הכתוב הקטן יהי' לאלף והצעיר לגוי גדול.

בודאי ינצלו שהותם של האברכים שליט"א שלוה"א וב"כ אנ"ש ובאי כחי ככל הדרוש ובאופן המתאים. ואחכה לבשורות טובות ומפורטות.

בברכה
[Handwritten signature]

נ.ב.

מובן שכרשותו וגם מזכותו להודיע הנ"ל גם לחבריו בצעירי אגו"ח, והואי שלא רק יודיע הכתוב אליו, אלא שימשש ג"כ דוגמא חי' בעבודה מתאימה להנ"ל.

POSTED IN... NO OTHER ENVELOPE PLY PREP... YOU L...

ב"ה. כ"ה תמוז תשט"ז ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' שלום יהודא ליב שי'
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מלפני מתן תורתנו שנתאחר דרך הילוכו. – בו כותב ראשי פרקים מפעולותיו, וגם איזה נקודות – טעמים להעדר פעולות צעירי אגו"ח. וכבר ידוע פתגם נשיאנו הק', וואס מאנסט דו בא מיר, מאן בא זיך, שהרי הוא חלק מאגודת צעירי חב"ד, נפגש (או עכ"פ יכול להיפגש עמהם) בכל עת מצוא עם שאר האנשים חלקי אגודה זו, שאם רק היו רוצים באמת – היו מסלקים את המכשולים המדומים שהעמידם יצר הרע – למילוי תפקיד צעירי אגו"ח, והיתה אגודת צעירי חב"ד עומדת במצב שלא בערך מפותח וטוב מאשר עתה, הן בכמות והן באיכות. ובוודאי האריכות בדבר הפשוט אך למותר. ופשוט ג"כ שאין העניין תלוי אלא ברצונם של חברי צעירי אגו"ח, כי ההצלחה בפעולותיהם מובלטת ומובטחת. ויה"ר שעכ"פ עתה יתחילו במרץ הכי גדול בפעולות ממשיות. ויה"ר שבמשך הזמן ימלאו גם מה שהחסירו בימים חדשים ושנים שעברו, ויקוים הכתוב הקטן יהי' לאלף והצעיר לגוי גדול.

בודאי ינצלו שהותם של האברכים שליט"א שלוחים וב"כ אנ"ש ובאי כחי ככל הדרוש ובאופן המתאים. ואחכה לבשורות טובות ומפורטות.

בברכה חתי"ק

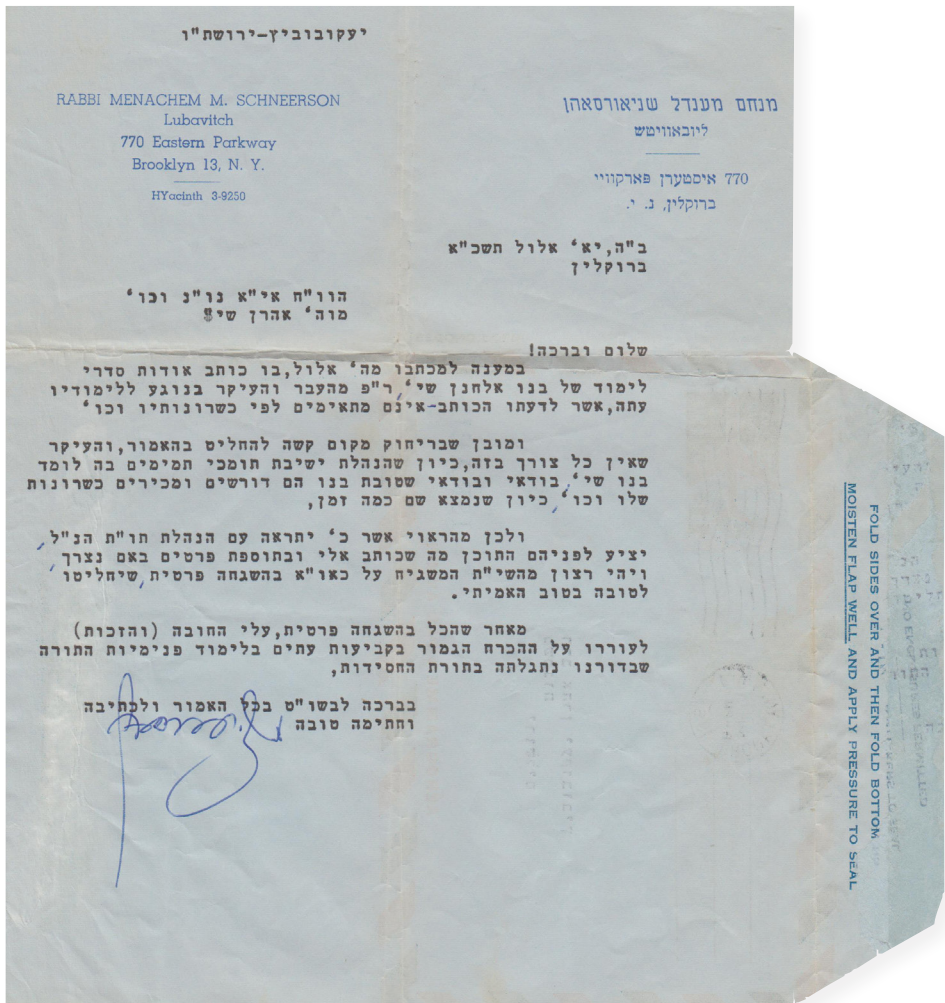
נ.ב.

מובן שכרשותו וגם מזכותו להודיע הנ"ל גם לחבריו שי' בצעירי אגו"ח, והלואי שלא רק יודיע, אלא שישמש ג"כ דוגמא חי' בעבודה מתאימה להנ"ל.

❖ ד ❖

לפנינו מופיעים צמד מכתבים מרתקים מכ"ק אד"ש מה"מ בפרסום ראשון.
 סב החתן, הרב אלחנן יעקובוביץ' ע"ה, הגיע מבית ליטאי והתקרב לחסידות
 חב"ד בשנות לימודו בת"ת 'עץ חיים'.
 המעבר לישיבת תומכי תמימים בלוד היה למורת רוחו של אביו הרב אהרן
 יעקובוביץ' ע"ה, והוא אף חשש כי בישיבת תו"ת לא יוכל לא יוכל בנו לנצל את
 יכולותיו בלימוד התורה במידה מספקת.
 לאחר ששטח על הכתב את דאגותיו בפני כ"ק אד"ש מה"מ, קיבל האב את
 המכתב הבא:

ב"ה יא' אלול תשכ"א

ברוקלין

הור"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' אהרן שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מה' אלול, בו כותב אודות סדרי לימוד של בנו אלחנן שי', ר"פ מהעבר והעיקר בנוגע ללימודיו עתה, אשר לדעתו הכותב – אינם מתאימים לפי כשרונותיו וכו' ומובן שבריחוק מקום קשה להחליט בהאמור, והעיקר שאין כל צורך בזה, כיון שהנהלת ישיבה תומכי תמימים בה לומד בנו שי' בודאי ובודאי שטובת בנו הם דורשים ומכירים כשרונות שלו וכו', כיון שנמצא שם כמה זמן,

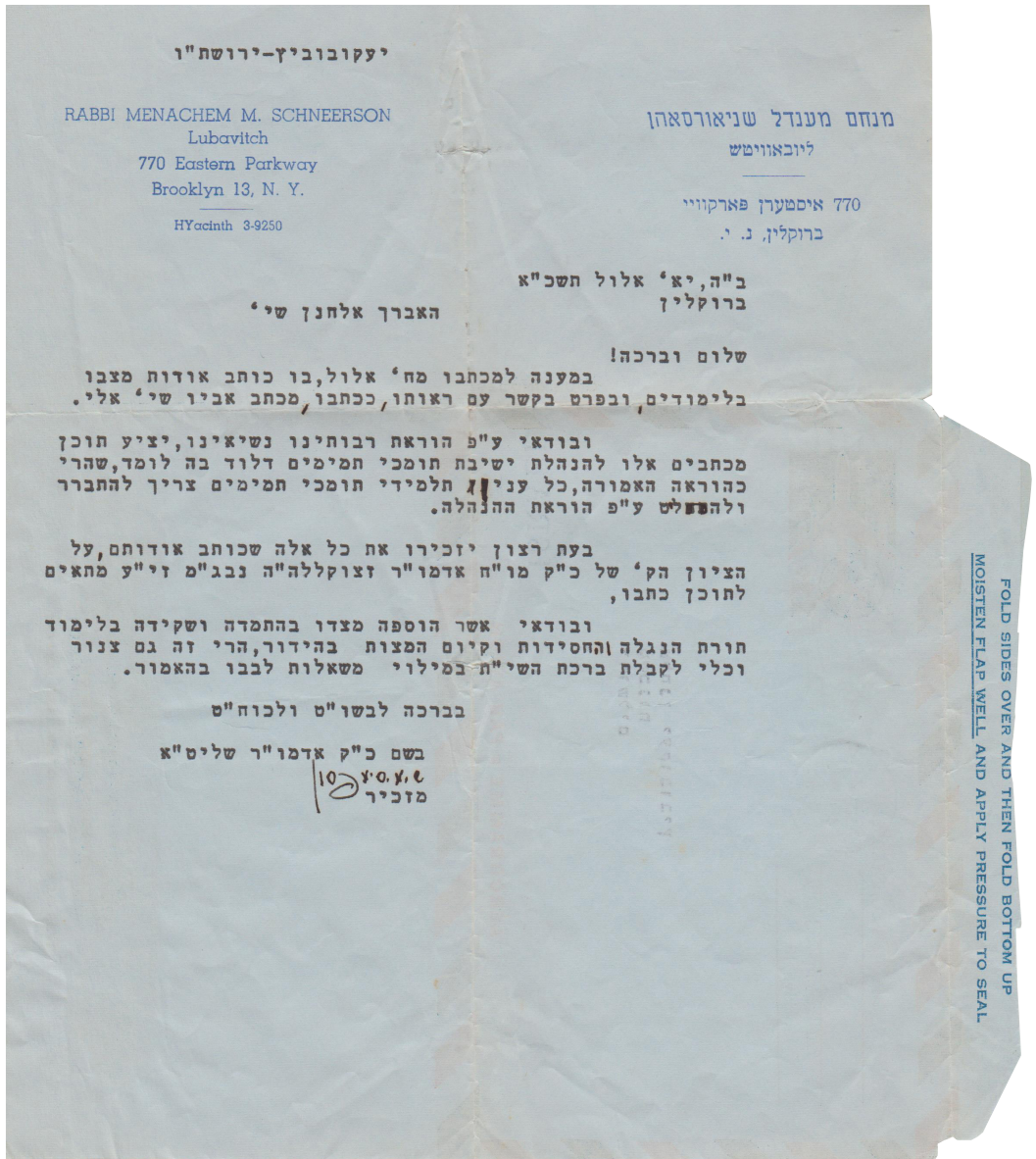
ולכן מהראוי אשר כ' יתראה עם הנהלת תו"ת הנ"ל, יציע לפניהם התוכן מה שכותב אלי ובתוספת פרטים באם נצרך, ויהי רצון מהשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, שיחליטו לטובה בטוב האמיתי.

מאחר שהכל בהשגחה פרטית, עלי החובה (והזכות) לעוררו על ההכרח הגמור בקביעות עתים בלימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות,

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולכתיבה וחתימה טובה חתי"ק

באותם ימים כתב לכ"ק אד"ש מה"מ גם הבן - סב החתן הרב אלחנן יעקובוביץ'
ע"ה - את הדין-ודברים עם אביו בשאלת הישיבה בה ינצל טוב יותר את
יכולותיו.

על מכתבו זה בא המענה הבא:

ב"ה, י"א אלול תשכ"א

ברוקלין

האברך אלחנן שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מח' אלול, בו כותב אודות מצבו בלימודים, ובפרט בקשר עם ראותו, ככתבו, מכתב אביו שי' אלי.

ובודאי ע"פ הוראת רבותינו נשיאינו, יציע תוכן מכתבים אלו להנהלת ישיבת תומכי תמימים דלוד בה לומד, שהרי כהוראה האמורה, כל ענין תלמידי תומכי תמימים צריך להתברר ולהחליט ע"פ הוראת ההנהלה.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם, על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו,

ובודאי אשר הוספה מצדו בהתמדה ושקידה בלימוד תורה הנגלה והחסידות וקיום המצות בהידור, הרי זה גם צנור וכלי לקבלת ברכת השי"ת במילוי משאלות לבבו בהאמור.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

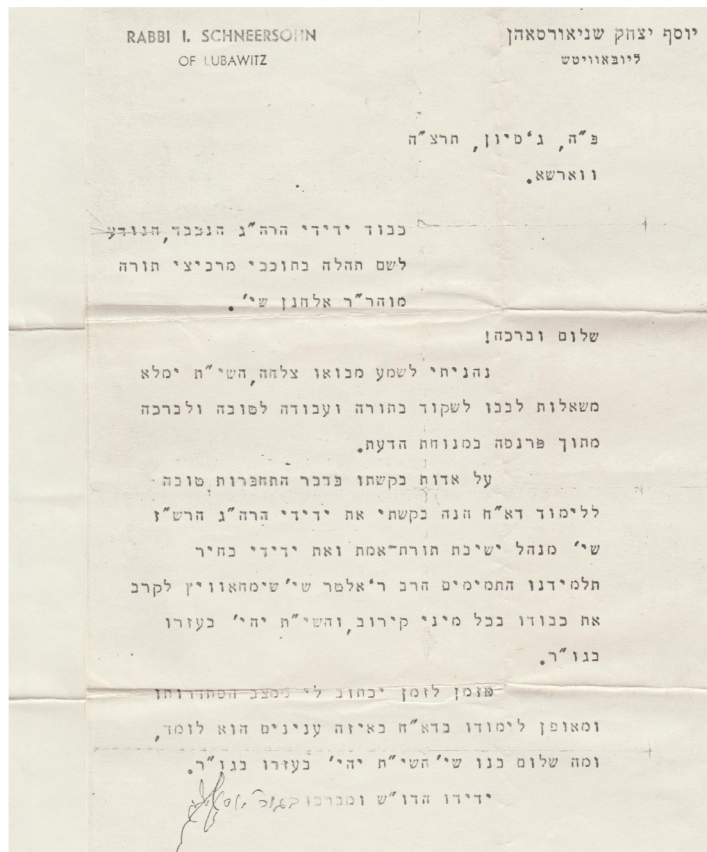

❖ ה ❖

לפנינו מכתב בפרסום ראשון שנכתב ע"י כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, לסב זקנו של החתן הרב אלחנן יעקובוביץ' ע"ה. הרב יעקובוביץ' אמנם לא נמנה על חסידי חב"ד, והיה שייך לעולם הישיבות הליטאי. הוא למד בישיבות הידועות: סלבודקא, קעלם וראדין.

ר' אלחנן, אף שהשתייך לישיבות ליטא (שימש כר"מ ובעל מוסר בישיבות טלז ומיר) היה מגזע ליובאוויטש, ושימש כרב שני בעיירה ליובאוויטש (לצד המרא דאתרא הזקן הגר"ד יעקובסון), בתקופה זו אף זכה שכ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע מינהו ל"נושא ונותן" בהלכה בישיבת תומכי תמימים, תפקידים שנגדעו עקב מלחמת העולם הראשונה (בשנת תרע"ו).

במכתב שלפנינו מברכו כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ על בואו צלחה לאה"ק, ובמענה לבקשתו ללימוד דא"ח, מפנה אותו אל הרב ש"ז הבלין (ראש ישיבת תורת אמת) ולחתנו המשפיע הרב אלטר שימחוביץ'.

ב"ה, ג' סיוון, תרצ"ה

ווארשא.

כבוד ידידי הרה"ג הנכבד, הנודע לשם תהלה בתוככי מרביצי תורה מוהר"ר אלחנן שי'.

שלום וברכה!

נהניתי לשמע מבואו צלחה, השי"ת ימלא משאלות לבכו לשקוד בתורה ועבודה לטובה ולברכה מתוך פרנסה במנוחת הרעת.

על אודות בקשתו בדבר התחברות טובה ללימוד דא"ח הנה בקשתי את ידידי הרה"ג הרש"ז שי' מנהל ישיבה תורת אמת ואת ידידי בחיר תלמידנו התמימים הרב ר' אלטר שי' שימחאוויץ לקרב את כבודו בכל מיני קירוב, והשי"ת יהי בעזרו בגו"ר.

מזמן לזמן יכתוב לי ממצב הסתדרותו ומאופן לימודו בדא"ח באיזה ענינים הוא לומד, ומה שלום בנו שי' השי"ת יהי בעזרו בגו"ר.

ידידו הרו"ש ומברכו בגו"ר חתי"ק

שאלו שלום ירושלים

וכן הכנסתי בפתק ההוא הכסף למגבית חנוכה, וטרם קיבלתי ע"ז מענה. וביום ג' ו' טבת הכנסתי פתק בנוגע לחלוקת הש"ס די"ט כסלו וכבר למחרת קיבלתי תשובה. אך היות – וכפי שכבר היה אז ידוע – ששלמה שי' אוהנה וחבריו יוסף ויודא שיחי' אחרר היו צריכים לנסוע ביום ב' בשבוע זה, חשבתי שאשלח אתם תשובה, אך כאשר כבר נסעו אמש ונסיעתם אינה ישירה לא"י, וישוהו בדרך לפחות כשבוע, החלטתי לשלוח מכתב בדואר. וזאת היה עלי לעשות מיד כאשר קבלתי התשובה, אך הרי אומרים „אז ס'איז באשערט [ככה נקבע...].”

אכתוב לך הצורה בערך כמו שהכנסתי לכ"ק אד"ש כדי שתראה מה שכ"ק אד"ש

תשובת הרבי לשאלתו דרך חברו הת' אריה לוינ'

ב"ה יום ג' שהוכפל בו כי טוב י"ב טבת
ה'תשכ"ו

כבוד ידי"נ התמים אלחנן שי' היקר.
שלום וברכה!

בנוגע לבקשתך שאכניס את שאלותיך בפתק לכ"ק אדמו"ר שליט"א. הנה מצדי זו עוולה שלא כתבתי לך התשובה עד עתה, בפרט שבתשובה כתב אד"ש בהקדם כדלקמן.

בפתק אחד שהכנסתי – כתבתי בעניין המכתב ששלחת לכ"ק אד"ש ושאלתי האם נתקבל מכתבך מתאריך ההוא. פתק זה הכנסתי ביום א' שעבר – ג' טבת.

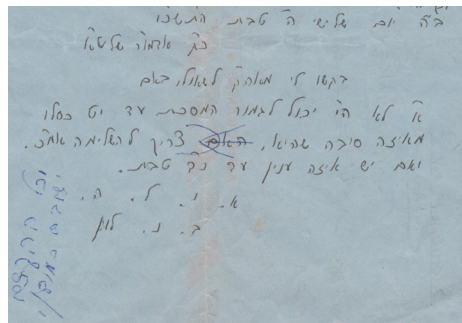
המסכת, ז"א שלא לבד מסיימים המסכת, אלא מחלקים לעוד מישהו או לכמה חברה. האם גם במקרה כזה צריכים אח"ז ללמוד לבד את המסכת. לשאול את זה עתה, אין לזה טעם, כיוון שכרגע אין זה שייך למעשה, היות וב"ה סיימתי המסכת ל"ט כסלו, אף שבשנים עברו היו משתתפים בד"כ בסיום המסכת שלי. בנוגע לשאלתך האם כ"ק אד"ש קבל מכתבך. הרי כנ"ל טרם שקיבלתי תשובה, אני מתאר לי שבעת שתשלח לך מכאן תשובה, הנה אז אקבל תשובה שכבר נשלחה תשובה על מכתבך.

יומן מהקורות ב770 מחברו אריה לוינ. ואיחול מז"ט לקראת חתונתו

אמש קידש - כ"ק אד"ש את הלבנה, ואמר שלום עליכם לשלמה שי' אוחנה, ב"צ שי' ישראל, ויהודא שי' אחרר. היה ניכר כבר בתחילה שחפש מישהו ולא מצא מבוקשו, ובפעם הג' סקר מסכיבו וחיפש מישהו (כנראה את הת' יוסף שי' אחרר, שכנראה גם בתחלה כבר חפש אותו) ולא מצאו, היות ופשוט הוא לא היה באותו מעמד.

בעת היחידות שלהם בליל שישי האחרון קבלו הוראות להתוועד בכ"מ שיהיו, בפרט בישיבה ולחבריהם. (כנראה שהכוונה בפרטי פרטיות לחבריהם הספרדים) ושיהיו דברים היוצאים מן הלב

מחק ועשה חץ והוסיף בכתי"ק, וכך היה:

ב"ה יום שלישי ה' טבת ה'תשכ"ו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בקשו לי מאה"ק לשאול, באם א' לא היה יכול לגמור המסכת עד י"ט כסלו מאיזה סיבה שהיא, האם צריך להשלימה אח"כ ואם יש איזה עניין עד כ"ד טבת.

א.י. ל. ה.

ב.נ. לוינ.

גם לכ"ק אד"ש כתבתי בעט שחור. וכ"ק אד"ש - כרגיל - כתב בעיפרון. וכאן במכתבי, כתבתי גם בעט שחור, ואת מענה אד"ש נסיתי כאן לחקות אך בעט כחול. כמובן שבפתק כתבתי את שמי המלא ולא ר"ת [כמובא כצילום - (אריה) (יהודה) (לייב) (הלוי) (בן) (נעמי)]. ודאי שהנך מבין את מענה אד"ש ש"צריך להשלימה אח"כ, וכל ההקדם ישובח כמובן". אך עתה נשאלת השאלה האם כאשר קבלו לגמור בל"נ מסכת עד י"ט כסלו ומשתפים את מישהו אחר בסיום

אני ב"ה מרגיש טוב מאוד בגור, וכאן ב"ה הכל בסדר גמור, וב"ה שזכיתי לראות פני קדש הקדשים – פעם הא' הייתה במעריב ביום שלישי העבר, ז"א שעכשיו בדיוק זה שבוע – ומצד השני זה חוב אצלי לעשות ביותר וביותר רצון כ"ק אד"ש ובוודאי זה ג"כ זכות.

ביום ד' הכנסתי הדברים שהבאתי לכ"ק: הספר מה שמסר לי ר' ג.ה. כהן מירושלים – ספרי א' אמרי נעם מהר' הלל מפאריטש, וכמה דפי כת"י, חגורה מדודי, וכסף דמי מגבית חנוכה דתו"ת, ודמי פ"ג מהרש"ח שליט"א, ופ"ג ומכתבים מאנשי אר"י, ובוך כת"י מעתיק מאמרי הצ"צ שמסר לי הת' ש. הבר, שו"ע אדמוה"ז דכפ"ח הח' שיצא עתה – נמסר ע"י וואלף.

על הספ' דכהן, – שלי, – שו"ע – חגורה, כתב כ"ק וזלכתיה"ק: כהנ"ל נת' ות"ח ת"ח [וכאן הקיף בעיגול את הספרה 1] עכ"ל.

הכתי"ק הכנסתי אח"ז ואיני זוכר אם פתק הנ"ל יצא לפני שהכנסתי הכת"י או לאח"ז ואפי' שלאח"ז הכנסתי – אפ"ל שהרבי שליט"א לא ענה על הכתי"ק כי סמך על מה שכתב קודם.

על הכסף והפ"ג כתב כ"ק וז"ל: 2 [והקיף בעיגול] נת' וכן הפ"ג שיקראו בל"ג עה"צ הק'. עכ"ל.

ולאח"ז כתב בפתק למזכירות בנוגע הכסף שהכנסתי וז"ל: מזכ' [ומתח קו

ונכנסים ללב ופועלים פעולתם. וידבר מהשיחות ד"ט כסלו עכ"פ הנקודות (ובהרחבת העניין?). ודאי תקבלו אותם בסבר פנים יפות ותעודדו אותם ושיפיגו רוח חיים בפרט בין הספרדים. זמן רב לכתובת מכתבים אין לי, עתה היות ואנו עומדים לפני יחידות, חלק יכנסו – כנראה – ביום חמישי זה, וחלק ביום ראשון הבעל"ט.

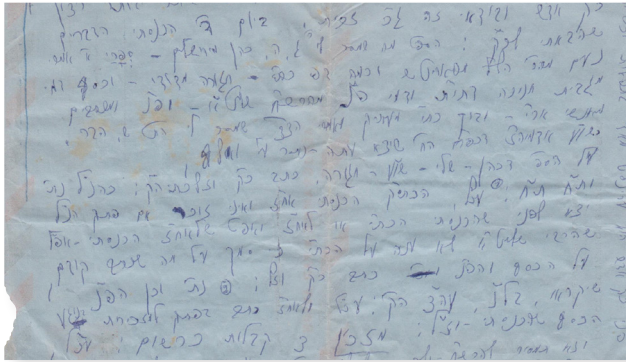
ד"ש חם ולבבי לפ' פלדמן חברך. הת' מ. חנזין. הדו"ש בגו"ר וכטו"ס בגו"ר. אר"י לוין. ד"ש מדוד שי' קרץ.

יומן מאחד מחבריו מהקורות ב770, וכן תשובות שקיבל מהרבי לגבי כמה פריטים שהביא לרבי. נכתב ע"י חברו הרב ישעיהו הרצל.

אור ליום ד' פ' בא ד' שבט תשכ"ו תו"ת
ליובאוויטש

לחברי היקר וכו החתן התמים ר' אלחנן
שי' יעקובוביץ. שלום וברכה!

ראשית מז"ט מז"ט יהי רצון שתבנה בית נאמן בישראל כרצון כ"ק אדמו"ר שליט"א – הגם שהצטרפתי להברכה שבמברק אעפ"כ אני כותב לך במיוחד וגם בדרך אגב אודיע לך קצת ממני – וגם אכתוב לך כמה פרטים שתודיע לכמה מחבירי שי' כי בינתיים אין לי זמן לכתוב להם במיוחד.

וכ"ק אמר באידיש.

בנוגע לענייני הפרטיים דשידוך כמוכן, שאבי שליט"א רצה שאסדר את זה מיד, וגם כאן לחצו אותי ע"ז והכנסתי פתק לכ"ק אד"ש שאבי וכאן רוצים שעכשיו אתחיל, ומצידי רציתי לחכות עוד קצת בין מצד עצם העניין ובין מצד שיהיה צד היכר שבאתי ללמוד, ולכן שאלתי עצת כ"ק וברכתו ע"כ. התשובה שקיבלתי, במכתב היה קרע קטן, ומסתמא שהמזכירות לא יבינו, בכ"ז רק השאיר כמה שורות ועל המילים שכתבתי 'לחכות עוד קצת' עשה קו מלמטה, וגם עיגול כזה: וכתב: 'ויעשה כן' [החצי עיגול הקיף למחצה מימין את המילים 'ויעשה כן' שכתבם בכ' שורות] וזאת עשה לאחר שמתח קו הנ"ל.

ועל הברכה שבקשתי עשה 2 [והקיפו בעיגול] אזכיר על הציון. עכ"ל.

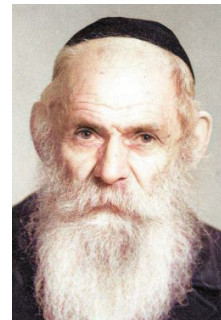
ע"כ בנוגע לענייני, ואקווה שזה יודחה לעוד כמה שבועות. בנוגע לכסא שהביאו מתנה לכ"ק אד"ש בינתיים זה בהעלם ולא ניתן לגילוי, קיבלתי הקטע ממכתבך למשה שקלאר ואל תצטער כי

כמו ריש הפוכה מתחת למילה ולימינה] 3 קבלות כרשום. עכ"ל.

ונא תמסור להרש"ח – ולהבר – ולוואלף, וכו' בנוגע זה. ולהבר – שראו בערש"ק איך שהרבי בא ל770 עם בוך כתי"ק ובדיוק כמו שמסרתי ויתכן שזה הוא זה, וגם בש"ק דיבר כ"ק בהתוועדות באמצע דבריו

שזהו מה שלאחרונה הותחל שהתגלות בגילוי כתי"ק מאדמוה"ז ומהצ"צ עד נשיא דורנו עכ"ל.

ה3 קבלות הוא אחד להרש"ח עבור מגבית, והשני עבור פ"נ והשלישי עבור פ"נ דרוך שהרש"ח מסר לי. מסרתי המשקה שלך לאריה לויין שיח' והוא מסר לכ"ק בהתוועדות – ולהר' הלל לוינזון עבור אחיך שליט"א – וגם מסר – ובוודאי הם כתבו בפרטיות – אני

הרש"ח קסלמן

נתתי לכ"ק אד"ש המשקה עבור הבר מצווה דאחי והרבי שליט"א שאל אם זה מעושר, ואמרתי שכן ואמר: לחיים ולברכה יהא בשעטומ"צ תחלק קצת כאן, והשאר תשלח לאר"י ויעשו שם התוועדות. עכלה"ק. כתבתי בעברית

ביום דיבר משה כל התורה כולה וקישר את זה לאדמו"ר הקודם, ושהיום נמשכים כל העניינים עד י' שבט הבעל"ט ולכן צריכים לעשות הכנה עד י' שבט ולעשות רצון הנשיא ואז ירד כל ההגבלות ובלבולים מגו"ר והרבי ילך איתו, אתה צריך לעשות רק ברכה ולעשות הרצון והכל כבר מוכן על השולחן ועי"ז יהי' האראנו נפלאות בגאולה העתידה בקרוב בימנו. ע"כ מהתוכן.

ונא למסור ממכ' זה מהשייך להם וד"ש להת' מנחם וואלף, נחום קפלן, יחזקאל כהן, סטוליק, צירקוס, הרש"ח שליט"א לנפרסטק, פנחס פעלדמאן, הבר - לויטין - ליפסקער - דוד כהן וכו' וכו' ונא תמחול לי על בקשתי הזאת ונא תכתוב פרטים ממך מהחתונה וכו' וכו'.

[נכתב בצידו] מסור לשמעון בקרמן ד"ש, ושהקרסטירער נסע לאיזה מקום - ושדיברתי עם בוטמן רק פעם אחת, ובינתיים אין לי עוד. מסור ד"ש למש' הולצברג, ולגרשון בורקיס ולכל התמימים והשייכים. שע"ה.

אצלך התקיים הפתגם (היום יום י' אד"ש) שאצל חסידים זעגענען זיך ניט [חסידים אינם נפרדים] ונא מסור ד"ש וכו' לפנחס פעלדמאן, ולהעכט, ונא מסור ליחזקאל כהן ד"ש ושישלם עבורי עבור 7 שיחות לגב' לוי, עבור טלפון ושיגיד שזה עבורי.

ומסור ד"ש חם להורי ומשפחתי, ולאחיך ר' שמעון שי' וכו' וכו' מחברך המחכה לבש"ט ומצפה לראותך בקרוב בחצרות כ"ק אד"ש.

[נוסף בצד המכתב:] תדע אלחנן שכאן זה נורא ואיום צורת פני כ"ק אד"ש הוא ערינסט [רציני] מאוד בתפילות, וכו' וכו', וצריכים רק לעשות הרבה נחת רוח אליו. ישעיה הרצל.

בערש"ק לא ידעו שיהיה התוועדות רק אחה"צ בערש"ק נודע ע"י כ"ק שיתוועד, והיות שרציתי לכתוב לך בנוגע שאר הפרטים, ולכן לא יכולתי לכתוב מהתוועדות, ובוודאי תקבץ מאחד מהת'. הנקודה הייתה מעלתו של ר"ח שבט שבו

Handwritten text in Hebrew, likely a continuation of the correspondence or a separate note. The text is dense and includes names and dates, such as "היום יום י' אד"ש" and "שבת הבעל"ט".

הרב שמואל לויטין

בענין 'חצי
שיעור' ומאמר
'החודש הזה
לכם' תרכ"ו,
הר"ר ישראל
דזייקאבסן האט
פאבריינגט א

ביסל [התוועד

קצת], וחזרנו ל770 אחר חצות, ומשם
הלכנו להתוועד בבית מאיר הארליג
[ע"ה, נפטר בכ"ט סיון שנה זו – תשפ"ג].

בין פורים לפסח היה כ"ק אד"ש על
הציון בכ"ה אדר (יום הולדת הרבנית
שתליט"א), כ"ט אדר ער"ח ניסן, כשחזר
לאחר השקיעה אמר ללייבל גרונר שעמד
בפתח 770, שאין מה לחכות עליו בנוגע
למים שלנו (של מצות כפר-חב"ד)
וכעבור שניות אחדות יצא בפסיעות
מהירות, לעבר הברז שע"י החלון
בביהמ"ד למעלה, אני במקרה עמדתי
ליד החלון ופתאום אני רואה שעפים
מהחלונות – של ביהמ"ד – בחורים (כיון
שהבחינו שכ"ק אד"ש יצא מחדרו לחוץ
לכיוון ברז הקשור לבאר – ממנו שואבים
המים) ולפתע כ"ק אד"ש מופיע ואחריו
נרחפו בצורה נוראה וא' כמעט שנפל
עליו וכ"ק אד"ש פנה לאחוריו ועשה בידו
תנועת תמיהה על הדחיפות. ניגש לברז
שטף הספל – מזכוכית – במים ואח"ז
מילא לצנצנת הגדולה ג' פעמים וחזר
לחדרו, כעבור כמה דקות יצא למנחה.

וכן היה בציון בב' ניסן כנ"ל, ז' ניסן,

מאורעות שאירעו בסוף חודש אדר, ותחילת ניסן. יציאה פתאומית ל"מים שלנו". נכתב ע"י חברו הת' אריה לויין

הת' אלחנן שי' היקר!

הנני יכול למסור לך ד"ש מהבן-דוד ר'
צבי שי' ברונשטיין, סערתו אצלו בשבת
האחרונה פר' תזו"מ. ונתברר שאנחנו
ווייטע מחותנים [מחותנים רחוקים],
א"כ מז"ט מז"ט. מהנעשה אצלך כמעט
ולא ידוע לי מאומה, בליובאוויטש אתה
כנראה יודע מה עושים, מ'לערנט אביסל,
מ'כאפט א קאפ משקה, און מ'גיט גוט
ענדעל און מ'קוקט אפ'ן רבין א.א.וו.
[לומדים קצת, חוטפים טיפת משקה,
ונותנים.. ומסתכלים על הרבי, וכן
הלאה].

כנראה שמעת שבב' ניסן כ"ק אד"ש
נתן לר' שמואל שי' לוויטין (אחר שהי'
באותו היום ב' ניסן בציון הק') 46 דולר
(תר"פ – תשכ"ו = 46) עבור התוועדויות
של ב' וי"ג ניסן והתוועדויות של כל
השנה בהפסקים של תפילה ותורה.

ובאותו ערב ב' על ג' ניסן הי' התנאים
של ישע"י שי'. הער האט געקומען וי א
חסדישע בחור, א שעה צייט נאך דעם
וואס אלע האבן גיווארט אויף עם [הוא
הגיע כמו בחור חסידי – כשעה אחרי
שכולם חיכו לו]. עפ"י הוראת כ"ק אד"ש
(שיאמר גם ענין בנגלה) אמר פלפול

באופן הכי גבוה שישנו בכל המובנים ובוודאי שמעת כבר הפרטים – ומקודם לזה אכתוב מהנעשה בימים האחרונים ממש (בנוגע [ל]הפתק שלך שהכנסתי אל כ"ק אד"ש – בוודאי קיבלת כבר תשובה מכ"ק אד"ש – אני לא קיבלתי תשובה ע"ז – ואיני יודע סיבת הדבר, נא תכתוב לי – וגם התשובה באם ישנו).

אתמול בלילה כבר היה יחידות אחרי ההפסק הארוך – ובחור א' מאנגליה שבא לחתונת אחיו – שנתקרב לאחורונה לליובאוויטש – היה ביחידות כחצי שעה – ואח"כ סיפר כמה משאלותיו וכו' והיות שזהו עניינים נפלאים ובוודאי תהנה מזה ולכן אכתוב, הוא שאל האם ישנם אנשים כאלו שתכלית בריאתם בעוה"ז הוא שלא יהי' חסידים? וזלה"ק בערך: תלוי מה הפי' חסידים – אם הכוונה שלומד חסידות – זה חוב על כאו"א ללמוד פנימיות התורה ואם לא לומדים חסידות אז לא מבינים שאר העניינים שבפנימיות התורה, ואפי' נפש החיים מר' חיים מוואלז'ין גם לא יכולים להבין בלי חסידות – הוא בעצמו מסתמא הבין מה שכתב אבל כו' (נדמה לי שסיים גם – ובאם הכוונה לא בלימוד החסידות וכו' – אבל איני יודע ברור מה שסיים) עכתה"ד בזה.

([שאלה] ב') שהוא חושב תמיד על הרבי ובפרט כאן באמריקא וכו' וזה מוסיף לו בעבודת ה' – אבל מצד שני הוא לא חושב בזמן הזה על ה' ושאל בעצת כ"ק אד"ש – וזלה"ק: (כ"ק אד"ש חייך חזק

י' ניסן, י"א ניסן, י"ג ניסן וחזר גם לאחר השקיעה, ואז שאבו עבורו מים לאפות בזה מצות למחרת ב"ד ניסן ולא יצא לשאוב. בח' ניסן טרם כניסתו ל770 1:30 לערך פגש בר"ש לוויטין ושאלו האם מתוועדים? ויש המבארים שכוונתו היתה בכלל לימי ניסן, ולא דוקא לאותה שעה.

בברכת הצלחה בגו"ר, ארי'. י. לוי

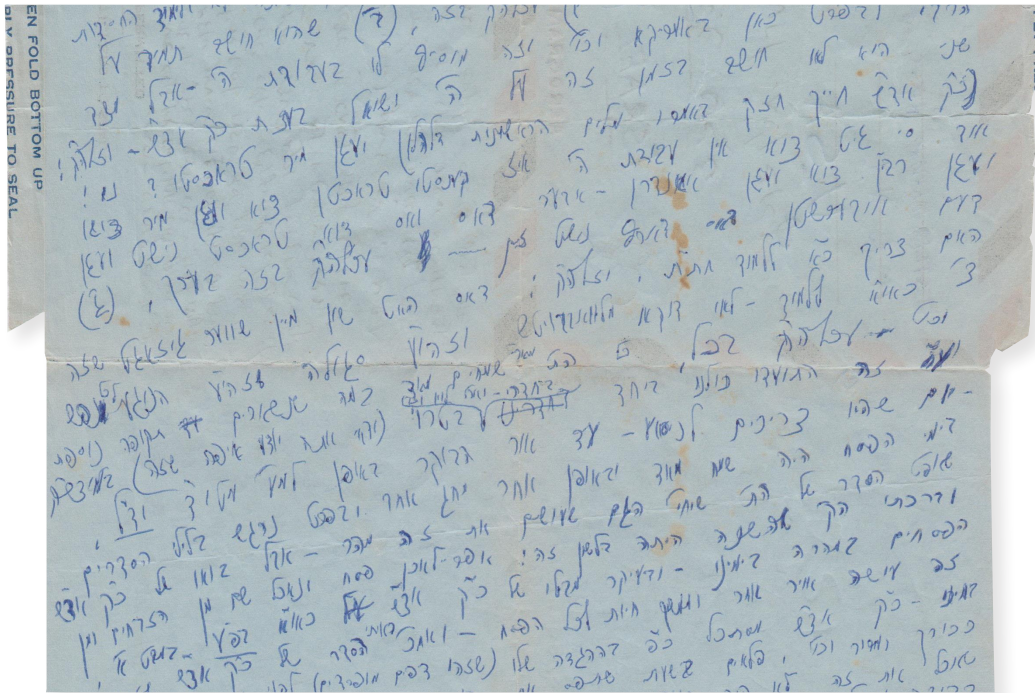
תשובות הרבי לשלושת השאלות ליהודי שמתקרב לליובאוויטש, וסיכום מחוויות פסח אצל התמימים ואצל הרבי בשולחנו. נכתב ע"י חברו הרב ישעיהו הרצל

ב"ה יום ב' לסדר וספרתם לכם וגו' י"ב אייר תשכ"ו תו"ת לליובאוויטש

לכבוד חברי וכו' התמים ר' אלחנן שיחי' יעקובוביץ שלום וברכה וכטו"ס!

בראשית מכתבי אבקש סליחתך על אי כתיבתי עד עתה, ובוודאי אתה מבין מצבי הנוכחי.

מה שלומך בכל המובנים בגו"ר – איפה אתה גר בכפ"ח בדיוק? ואיך הולך הלימודים שלך בכל המובנים, אני ב"ה מרגיש בטוב בגו"ר כאן ב"ה שמח מאוד וב"ה שזכיתי להיות בקירוב מקום לכ"ק אדמו"ר ובפרט בימי הפסח שעבר כאן

חופשי: זה חמי כבר אמר שכל אחד צריך ללמוד [.....] עכלה"ק.

כל התמימים מארץ ישראל שמחים מאוד במה שנשארים תקופה נוספת ועל זה התוועד[נ]ו כולנו ביחד (בחדרי – וארי' לוינ וכו') ב[רחוב]טרוי (ודאי אתה יודע איפה שזה) במוצש"ק – יום שהיו צריכים לנסוע עד אור הבוקר באופן למע' מטו"ד וד"ל.

בימי הפסח היה שמח מאוד ובאופן אחר מחג אחר ובפרט נרגש בלילי הסדרים שאפי' הסדר של הת' שיחי' הגם שעושים את זה מהר – אבל בואו של כ"ק אד"ש וברכתו הק' שהשנה היתה בלשון זה: אפריילאכן פסח ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים במהרה בימינו

באומרו מילים הראשונות דלהלן) „וועגן מיר טראכסטו? נו! אויב ס'גיט צוא אין עבודת ה' איז קענסטו טראכטן צי וועגן מיר צי וועגן רביי'ן צי וועגן אן אנד[ע]רן – אבער דאס וואס דוא טראכרסט נישט וועגן דען אויבערשטן דאס דארף נישט זיין” – [תרגום חופשי: עלי אתה חושב? נו! אם זה מוסיף בעבודת ה', אתה יכול לחשוב או עלי או על הרבי או על מישהו אחר, אבל זה שאתה לא חושב על הקב"ה, לא צריך להיות כך]. עכלה"ק בערך.

([שאלה] ג') האם צריך כ"א ללמוד חת"ת (לחבר עם הכותרת הבאה), וזלה"ק: „דאס האט שוין מיין שווער געזאגט שזה צריך כאו"א ללמוד – לאו דוקא מליובאוויטש וזהו"ע סגולה, שזהו"ע הנוגע לכל נפש וכו"ו. [תרגום

שלי – מה שאמר כ"ק אד"ש ע"ז כבר כתבתי להת' נחום שיחי' קפלן ותראה אצלו.

ביחידות אמר לי כ"ק אד"ש (שבזה מובן לי מה שכ"ק אד"ש לא ענה לך להיכנס בכולל עד החתונה) וזלה"ק: מה שאתה שואל בענין שו"ע יור"ד וההלכות הצריכות הנה היות שעד פסח הנך צריך ללמוד הל' פסח ושבועות, ועד שבועות לא יהי' עוד החתונה כי אצלינו לא עושים חתונה בספירה וא"כ עד שבועות תלמד בסדרי השיבה ובלימודים כמו קודם – ואח"כ – לפני החתונה תלמד יור"ד וכו'. ותלמד עוד גמרא לגירסא בין הסדרים מחלוקת הש"ס. עכלה"ק בנוגע לענייננו. ישעי' הרצל.

ד"ש לכל חברי ממש היום יום ג י"ג אייר אמר כ"ק אד"ש קדישים דיתום ליאצ"ט דאחיו מצפת, קבלתי היום מכ"ק אד"ש ב' מכתבים כללים תשובה למכתבי דקיץ תשכ"ה. ישעי'

שאלות הרש"ג את כ"ק אד"ש בליל הסדר. הנהגת אמירת שיר השירים. מאת חברו הת' חיים יהודא רבינוביץ'

לכ' חברי היקר הת' אלחנן שי'.

סלח לי מאוד על אשר אני לא כותב אליך כל הזמן אבל אפשר שזה המכתב יהיה כפרה ובאופן של כפליים לתושיה!

[ע"כ] – ובעיקר מבטו של כ"ק אד"ש על כאו"א בפ"ע – במבט א' זה עושה אור אחר וממשיך חיות לכל הפסח – ואח"כ ראיתי הסדר של כ"ק אד"ש שזהו אחד [=מיוחד] במינו – כ"ק אד"ש מסתכל כמה פעמים בהגדה שלו (שזהו דפים מופרדים) לפני עשיית איזה דבר ככורך ומרור וכו', פלאים בשעת שתפס את המרור בחיות כזה שא"א לתאר, ובשעת שאכל את זה לא היה כמעט ניכר (ב' כזיתים מרור א' למרור וא' לכורך – וכ"א הוא עושה מעוגל, וגודלו כביצה גדולה – זהו החריין – והוא משים את זה בתוך 2 דפים של חזרת וכשגמר אז לקח עוד חתיכת חריין לא מעוך ומהשורש).

ובשעת אמירת ההגדה גם רואים את פני כ"ק אד"ש שזהו באופן אחר – ואני עמדתי מרחוק ולכן שמעתי רק קצת. ובשעת שאומרים שפוך אז יחכה כ"ק אד"ש עד שאומרים לו שפתחו כל הדלתות ואז ראיתי שהרים א"ע קצת מהכסא שישב ואמר שפוך, וגם בשעת שפיכת הכוס של אליהו אז נפלא מאוד, ואחרי הסדר חיכו כשעה ויותר בפתח חדרו של כ"ק אד"ש בג"ע התחתון ובזאל שרו, וכשיצא כ"ק אד"ש עשה בידיים וכו', וכמו"כ בליל הב' ?? כשחיכו זה היה אחרי ההתוועדות שביאר ההגדה וזה כבר היה ב4 וחצי. ובודאי שמעת כל השיחות וכו'.

בשבת מבה"ח דיבר כ"ק אד"ש חזק בענין שלכ"א צ"ל רבי ממוצע בינו לה' וכו'. בנוגע הפרטים מהענין דאירוסין

יתבהר, עד שבסוף כמעט כ"ק אד"ש הסכים שמנהג בית הרב זה בשביל כולם, אלא שלא רצה לומר זאת בפירושו]

אח"כ שאל הרש"ג עבור שיר השירים אם אומרים את זה בלילה אחר הסדר, ואמר כ"ק אד"ש אז דער שווער ניט געזאגט, נאר טאטע (ר' לוי יצחק) פלעגט דאס זאגען [ה'שווער לא אמר זאת רק אבא שלו נהג לאמר זאת].

ושאל עוד מה עם (אמירת שיר השירים ב) עש"ק? ואמר כ"ק אד"ש שהשווער אמר את זה חצי שנה, אבל הוא לא זוכר איזה חצי.

עוד שאל הרש"ג: מה עם 'שלום עליכם' בסדר הראשון? [כנראה יצא אז בשבת] ואמר כ"ק אד"ש, אז דער רבי

נ"ע פלעגט עס זאגן, אדער בחדרו, או על השולחן בלחש. [שהרבי נ"ע (הרי"צ) נהג לאמר או בחדרו או על השולחן בלחש].

האט דער רש"ג געקוועטש פארוואס איז דאס ניט נדפס בהגדה? ואמר כ"ק אד"ש מיט א שמייכעל, „עס וועט זיין וואס צו דרוקען אין דעם נייעם הוצאה!" [הרש"ג דחק (=שאל) מדוע זה לא נדפס בהגדה? אמר כ"ק אד"ש בחיך: שיהיה מה להוציא במהדורה החדשה!]

כ"ק אד"ש שפך כוס של אליהו קודם

פה בהיכל כ"ק אד"ש בערך הכל הולך כרגיל חוץ מזמנים מיוחדים, כמו פסח בסדר בלילה שני' הייתי אצל הסדר של כ"ק אד"ש למעלה ושם דיבר כ"ק אד"ש הרבה עם הרש"ג שי'.

דברים אחרים היו: הרש"ג שאל מכ"ק אד"ש „אם שבכל פעם שכתוב בהגדה מנהג בית הרב איז דאס צוליב אלעמען" [זה בשביל כולם]? ונענה לו כ"ק אד"ש „ווי איר ווילט [כרצונך]".

(ואח"כ אמר כ"ק אד"ש) שמה שכתוב לא שמע את זה בהוראה פון דער שווער, נאר איך האב פארשרייבן ווי דער שווער האט דא געפירט [אלא כתבתי איך שהרבי הרי"צ התנהג].

אח"כ האט רש"ג געפרעגט: וואס איז די ערטער וואו דער שווער האט מפרסם געווען האט כ"ק אד"ש געזאגט חוץ פון די ערטער וואו די שווער האט מדגיש געווען (האט דער רש"ג געוואלט האבן א קלארער זאך אז ביים סוף האט כמעט כ"ק אד"ש מסכים געווען אז מנהג בית הרב איז פאר אלעמען נאר ער האט ניט געוואלט זאגען בפירושו. [אח"כ הרש"ג שאל מה זה המקומות שה'שווער' פירסם, וכ"ק אד"ש אמר חוץ מהמקומות אותם הדגיש ה'שווער' (הרש"ג רצה שהדבר

האפיין אין דעם יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים סאיז דאך שבת זאלט איר אריין האפיין איז דעם יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים" [אתם ניגנתם הרי כעת 'האפ קאזאק', שתיכנסו כבר ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, הרי זה שבת, שתיכנסו כבר ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים]. ונגנו עוד הפעם 'האפ קא זאק'.

בלילה הראשון של פסח הלך כ"ק אד"ש קודם הסדר 616 המטבח כמו בכל שנה והסתכל סביב השולחנות וכו', ושאל איזה שאלה על המזווה של המטבח עצמו ואח"כ נתן ברכה „זאל זיין א פריילאכען כשר'ן פסח, און א קראת לשבת עונג" שיהיה פסח כשר ושמח, וקראת לשבת עונג].

בהתוועדות אחרון של פסח כשביקש שמואל שי' פרוס ברכה בשביל כפר חב"ד והיהודים מרוסיה, עמד כ"ק אד"ש על רגליו, והתחיל לרקוד בערך חמש מינוט [דקות].

ברוך השם אצלי הכל בסדר, בהלימודים, וכו'. ועכשיו שאני ב"ה תוך החברה, איז עס גאר אין אנדרער אופן [זה באופן אחר לגמרי].

אני חושב שבקרוב יגיע לכפר חב"ד עוד בחור מאנגליא וטראו לקרב אותו. יחזקאל גולדשטיין היה פה לימים אחרונים של פסח.

נו, עכשיו אני אגמור ובפעם הזאת אני

ברכת המזון (הגם שבהגדה כתוב שחויץ מזמנים מיוחדים שופכים אחר ברכת המזון) (מסתמא איז דאס געווען איינע פון די זמנים! [ומסתמא זה היה אחד מאותם הזמנים!])

בסוף הסדר ווען כ"ק אד"ש גיסט צוריק כוס של אליהו אלע זינגען א-לי אתה ואורך, וממילא איז עס נאך שווערער צו כאפן די סדר השפיכות! [בסוף הסדר, כשכ"ק אד"ש שפך בחזרה כוס של אליהו, ניגנו כולם א-לי אתה, וממילא נהיה יותר קשה לתפוס סדר השפיכות!]

ברכת כ"ק אד"ש לחוזרים מהתהלוכה. ביקורו בחדר אוכל של התמימים בשעת ליל הסדר. נכתב ע"י חברו הת' חיים יהודא רבינוביץ'

ההתוועדות בלילה השני היה משעה אחד עד עשרים 4. בשביעי של פסח כשחזרו מהתהלוכה מוויליאמסבורג חזרו ועמדו ב770 חוץ מחדר של כ"ק אד"ש (שהוא אכל למעלה) וכשירד כ"ק אד"ש נגנו 'האפ קא זאק' ועשה כ"ק אד"ש מיט זיין האנט און געשמייכעלט [עשה עם היד וחיך].

אח"כ נכנס חדרקוב ונתן לו כ"ק אד"ש א ברכה צו די אלע משתתפים אין דעם תהלוכה [ברכה לכל המשתתפים בתהלוכה] וזה לשונו: „איר זינגט דאך איצט 'האפ קא זאק', זאלט איר אריין

המאמר של 'החודש הזה' מאדמו"ר הצ"צ עד י"ג ניסן. ובש"ק י"ב ניסן כ"ק שינה הסדר הדיבור בהתוועדות ואמר תחלה ביאור על המאמר החודש הזה ואח"כ דיבר על הרש"י. וגם אח"כ בלילה דיבר עוד הפעם ביאור על המאמר, בדיוק בשעה 12:37 הוא דיבר על המאמר.

ובלילה שני של פסח אמר כ"ק שהמאמר החודש הזה היה המאמר האחרון של כ"ק הצ"צ, והמאמר אנכי הוי' (שנדפס בספר המאמרים תרכ"ו מאדמו"ר המהר"ש) הי' המאמר הראשון אחר הנשיאות שלו שעד הפסח היה ההיפך מזה (אבילות) ובסוף ההתוועדות אמר כ"ק המאמר 'אנכי' בקיצור ממה שנדפס בספר תרכ"ו.

בהסדרים לא דיבר כ"ק, רק בהסעודות דיבר ביום, והחוץ לסדרים דיבר כ"ק, הפארבריינגען באחרון של פסח נמשך עד שעה 1:30, ובמשך ההתוועדות עשה כ"ק הרבה פעמים עם האצבעות שלו לאנשים שונים אם הם שתו כבר הארבעה

תכתוב אליך עוד הפעם בלי שיהוי זמן כל כך בלי נדר. ידידיך חיים יהודא.

מאורעות חודש ניסן וחג הפסח. מאת חברו הת' חיים יהודא רבינוביץ'

אסרו חג הפסח תשכ"ו.

לכ' הרה"ח אלחנן שי'. שלום רב וברכה!

פה במשך החודש היה הרבה נייעס, ומסתמא אתה יודע כבר הרבה מהם, במשך החודש כ"ק אדמו"ר שליטא נסע הרבה פעמים לאוהל, כ"ה באדר, ער"ח, ב' ניסן, י', י"א, י"ג ניסן, כנהוג, כב' ניסן כשנכנס ר' שמואל שי' לויטין לכ"ק אד"ש נתן לו כ"ק \$ 46 ואמר לו שהוא כבר בן 46 שנים מהסתלקות כ"ק הרש"ב, והוא עשה גורל מהדולרים שהיו, תשעה 5 דולר בילס, ואחד של \$1.

בטח שמעת מה שאמר כ"ק שילמוד

ב"ה יש לי חבר(ותא) כל היום בשביל נגלה וחסידות, בנגלה אני לומד עם אבא שי' פיקארסקי, ובחסידות אני לומד עם אברהם אלטיין, וב"ה יש לי שבע רצון מכאן בכלל, וכהכלל הידוע שאם אתה רוצה ללמוד אתה יכול ללמוד כמה שאתה רוצה, אבל הוא תלוי הכל בעצמך.

ועכשיו אני אסיים בברכת כט"ס. חברך ידיך חיים יהודא.

סדר עבודה ד'תשעה באב', והתענינות במצבו בארה"ק

בש"ק חזון במפטיר וכן בהפטרות שחרית דט' באב – אסף אסיפם – התאפק מאד כ"ק אד"ש מלככות, וכמה פעמים נשנק מבכי, אך מאד מאד התאפק, לתפילת שחרית בתשעה באב נכנס בשעה 10 עם סידור וקינות.

בעת התפילה אחז הסידור פתוח וגם דפדף בו עם המנין, אך ראשו היה נטוי לצד – כלפי הקונטרס (כנראה רשימות למגילת איכה), וידו כיסתה על פניו, לשמו"ע הצמיד רגליו אך לא פסע לפני ואחרי שמו"ע. קינות אמר בישיבה ע"ג ארגז עטוף בנייר צבעוני, ופעם הראשונה שהבחנתי שרגל כ"ק אד"ש רוקדת (כאצל אדם בלתי רגוע) ובמשך זמן ממושך.

בכלל היה נראה בט' באב מאד מאד חיוור, והלך בראש נטוי ובצעדים איטיים, מנחה התפללו גם למטה ב3.15 וכמוכן שגם עלה למפטיר. כמו כל תענית שעולה

כוסות שצריך לשתות, וגם אמר לר"ז דוכמן להכריז בסוף ההתוועדות שמי שלא שתו עדיין – עליו להשלים. ואחר כוס של ברכה אמר זאל זיין א פריילאכע זומער, און א געזונטען תמיד [שיהיה קיין שמח ובריא תמיד]. והתחיל בעצמו 'כי בשמחה תצאו'.

בימים האחרונים היה פה אחד מאנגליא ר"ש פערין, וכשהיה ביחידות אמר לו כ"ק שהוא שלח אחד מראשי הישיבות מפאריז לאנגליא לבקר בהישיבות קודם פסח צו וויזען אז חסידים קענען אויך לערנען [להראות שחסידים יודעים גם ללמוד], ואמר כ"ק „און איך האב אפי' טענות פון מיין אייגענע וואס איך רייד אזוי פיל אין נגלה אבער עס איז אלס צו וויזען אז חסידים קען אויך לערנען" [יש לי אפילו טענות (מהחסידים) שלי (על) מה שאני מדבר כל כך הרבה בנגלה, אבל זה בשביל להראות שחסידים יודעים גם ללמוד].

בשנה זו אם יהיה בל"ג בעומר תהלוכה כ"ק לא יצא לברך התינוקות, אמנם עד עכשיו עוד לא יודעים אם בכלל יהיה איזה תהלוכה.

עכשיו יצאו בסתמה כל השיחות מההתוועדיות שיהיו מכאן ולהבא ובמילא אני שולח אותם אליך. וחזן מזה אין חדשות אחרות חזן מהשיחות. בסתמה אנחנו מתחילים עכשיו פרק כלל גדול.

י. גורביץ, וכן ד"ש לכולם, בפרט (?),
הרטמן, ד"ש לברקה ושד"ב וולף וכו'.
ידידך הדו"ש וכטו"ס.

**חשבון נפש של תמים
בהימצאו זמן רב בד' אמות
דכ"ק אד"ש. מנין פתאומי
בביהמ"ד לאחר נסיעה לציון.
המולת החסידים בביקור
שז"ר שבתחילתה הגיעה עם
חיבוק, ובסופה עם יחידות
ארוכה.**

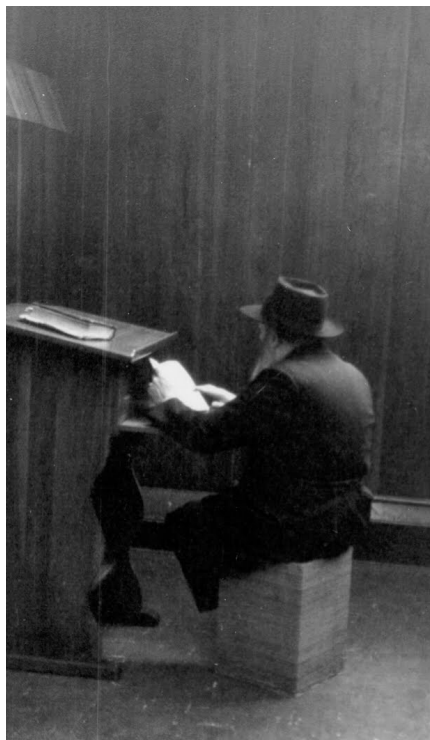
ב"ה יום שני חמישה עשר באב ה'
תשכ"ו

כבוד ידידי ויקירי הת' אלחנן שי'

שלום וברכה!

מספר השורות שכתבת אלי – במכתבך
האחרון למשה שי' שקלאר – נתקבלו
בשמחה רבה לאחר שתיקה כה ממושכת.
ההפסק הגדול שחל בהתכתבות גרם
לי אי נעימות, על אף שאמצא (וכמו
במכתבי הקודמים) התנצלויות ואולי גם
אמיתות על שלא המשכתי לכתוב, אך
לאחר שבמשך ימים, שבועות, חודשים
ושנים – ישבנו, שוחחנו, פטפטנו,
עסקנות באת"ה, התוועדנו ולמדנו יחד –
הנה הדומי' (חוץ מד"ש וכד') שהיתה לא
גרמה עונג רב..

חשבתי בליבי כך: הרי אדם מהלך
הוא, וא"כ בשנה הקודמת – טרם הירידה

בשחרית ובמנחה. בעת שנכנס לתפילת
שחרית – הוריד ט"ג מע"ג ספרים. נקווה
שמכתבי זה יעניין במקצת עכ"פ.

ונקווה שההתכתבות תתחזק וכמובן
שבאם אקבל ממך מכתבים סדירים
ובפרט מלאים מהנעשה אצלך, כגון: עם
מי אתה לומד נגלה, דא"ח, האם הזמנת
פעם החברה להתוועדות בביתך? או
ח"ו.... וכו' וכו'. ומה נשמע בכלל בכולל.
אשר שמעתי שמתכוננים ועוברים בחינות
קשות. אשר גם זה סיבה לאי כתיבתך.

עכ"פ זיי געזונט, און זיי מצליח אין
לערנען און אלע ענינים בגו"ר [שתהיה
בריא, ותצליח בלימוד ובכל הענינים].
ד"ש מ-א. הבר וכל החברה, בפרט

תמוז כנראה בגלל הסמיכות – אז לי"ב וי"ג תמוז, אך אז למנחה כבר לא נכנס בהם (בבגדי שבת), משא"כ היום נכנס למנחה עם בגדי שבת אחרי השעה 8.

למעריב נכנס אד"ש לערך ב8:53 ועל אף שהתכווננו אז למעריב, אך רק התחילו בהכנות ונגשו ליטול ידיים, אני הייתי בביהמ"ד ופתאום הרבי שליט"א נכנס ואיני יודע אם הי' מנין אך מיד שלחו את שלמה רייניץ – שבכלל לא הבחין בתחילה שהרבי נכנס – וכמובן שמיד כולם נכנסו און סאיז גיווארן א גרויסע מנין [ונהיה מנין גדול].

כנראה שמעת דו"ח מלא על ביקורו של שניאור זלמן שי' רובאשוב [מר שז"ר] אמש כאן בליובאוויטש, אך כדי למלאות המכתב (אם כי יכלתי לעשות זאת ע"י שהייתי כותב כל הנ"ל באותיות לא כ"כ קטנות ולא כ"כ בצמצום והמתב היה מלא

השניה לעוה"ז התבדל מענייני עוה"ז וכו' והעיקר שנכנסו לעובי הסוגיא ושחה עמוק בים התלמוד השו"ע והדא"ח, הנה כנ"ל שאדם מהלך, א"כ בשנה שאח"ז עאכו"כ. בפרט שמצד הירידה השנייה לעוה"ז, שצריכים להתחזק ולהכנס עמוק יותר בעובי ה... ובים ה... ומצד שני – שנה ראשונה.. וא"כ (ודאי – כנראה) מובדל הוא כנראה לגמרי מענייני עוה"ז ובפרט להתיישב ולכתוב אל מקום המרוחק מאות ואלפי מייל ובפרט אל מעבר לים – ועוד – האוקינוס. ועתה כאשר כתבת כמה ווארמע ווערטער [מילים חמות], הנה כאשר קראתי אותם – גרם לי הדבר עונג רב.

היום נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א לציון הק' ככל ט"ו לחודש. יצא לערך ב1:30 וחזר אחרי 7:45 עם בגדי שבת – כנראה בגלל חמשה עשר באב, וכן היה בט"ו

שם (שז"ר בירך שהחיינו) כ"ק אד"ש דיבר בענין שהחיינו באם צריכים לברך כאשר מתכתבים ולפעמים אף מדברים בטלפון, שז"ר סיפר על שיעוריו בנגלה ובדא"ח ומי הם המשתתפים ומגידי השיעור, מר הרמן השגריר בארה"ב סיפר שגם בנו משתתף בשיעור דא"ח ששז"ר משתתף, הרבי הוציא המאמר „נחמו נחמו" תרכ"ו שהדפיסו אותו זה עתה בקונטרס בפ"ע, ואמר שזה נעשה לכבודו ומוסר לו האיסקמפלר [דוגמא] הראשון והוציא כ"ק אד"ש עט וכתב את שמו על הקונטרס.

כחצי שעה עד 12:15 היו עוד אנשים בחדר חוץ מכ"ק אד"ש ושז"ר ואח"ז ישבו לבר. ב.1:15 נכנס (הרופא שלו או השגריר הרמן הנ"ל) ואמר שמצד בריאותו הוא צריך לסיים היחידות (כפי שסוכם מראש) אז הרבי אמר שהם לא מדברים בענייניהם הפרטיים, אלא דברים הנוגעים לרכבות אלפי ישראל ובמילא שישאיר אותו עוד רבע שעה, וכך הוי.

מהנ"ל, אך זה מתאים כאשר כותבים פעם בשבוע או בשבועיים עכ"פ).

ביום ה' בעת בואו לניו יורק יצאו לקבל פניו י. חדקוב, מינדל וקזרנובסקי שיחיו, במוצש"ק חיכו מאות ואלפי אנשים לבואו לכאן, משערים אותם לשלושת אלפים (כמובן שרובם לא מהמדקדקים בתומ"צ) (וזה כמובן לא הגיע לאלפי הצופים שבאו לראות ולשמוע בל"ג בעומר) מכוניות ואוטובוס עם שוטרים הגיעו כדי להשליט סדר ולעצור בעד הקהל הרחב שלא יעבור את המחסומים – על מסלול המכונית, דהיינו במשך של כמה עשרות מטרים משני צדי המדרכה בכביש שליך 770 – וכן על הדרך מהמכונית עד 770, ובאותה דרך עמדו שורה של חשובי אנ"ש – כקבלת פנים עבורו, ובתחילתה (כנראה כל זה ע"פ הוראת כ"ק אד"ש, בענין המקהלה זה שמעתי ודאי שע"פ הוראתו) מקהלה שפצחה בשירת מארש נפוליון עם צאתו מהמכונית.

כאשר הגיע למדרגות שלפני 770 יצא אד"ש לקראתו, הוא נפל על פני אד"ש חבקו ובמילא (אולי נאלץ) אד"ש לעשות כך. און דער רבי האט עם גענומען אונטער האנט [לקח אותו מתחת ליד], הכניסו בתחילה לביהמ"ד למעלה ואח"ז נכנסו לחדר יחידות מאחוריהם כמה מאנשיו וכן כמה משלנו (ר"ש לוויטין שי', ר' לייב גרונר, ר' יעקב שי' העכט ועוד).

מה שבינתיים שמעתי על מה שדובר

הנ"ל לא יתפרסם, כיון שחסר שם תרכ"ו.
כפי שאני שומע זה עתה, הנה המשלחת
שהייתה אצלו היום – נסעה אליו כדי
להתוועד איתו בחמישה עשר באב, ביום ו'
הקודם עש"ק נחמו, היה כ"ק אד"ש בציון,
ביום חמישי שלפנ"ז הגיע ל770 ב9.35
וכעבור רגעים אחדים יצא לקריה"ת.

יציאת כ"ק אד"ש להלווי'ה, ליווה את האדמו"ר מבויאן, ומתנת הילדים מ'גן ישראל'.

ב"ה יום שני כ' אלול ה'תשכ"ו.

ידידי היקר והחביב כמר אלחנן שי'
שלום וברכה.

ביום ראשון העבר י"ב אלול נפטר ר'
שלמה שי' אורנשטיין הוא קרוב לבית
המלכות בין מצידו ובין מצד אשתו
(כנראה ידוע לך שהיה בא לכ"ק אד"ש
כל ראש חודש, אך למעשה היה חסיד
בויאן), ההלווי' הגיעה ל770 ביום שני
אחרי השעה 11 – כ"ק אד"ש יצא, דיבר
כמה רגעים עם האלמנת המנוח, ואמר לה
שמצד גוטע פריינד שאפט [ידידות טובה]
ומצד משפחה מיעץ לה מצד בריאותה
לא ליסוע עד בית החיים בניו ג'רזי, אלא
רק עד מחוץ לעיר. ולבן המנוח אמר
שיסע לבית החיים אך לא באותה דרך
שיסע הארון.

כ"ק אד"ש ליווה את הארון עד איסט
סייד, שם נמצא הבוייאנר. כאשר הגיע

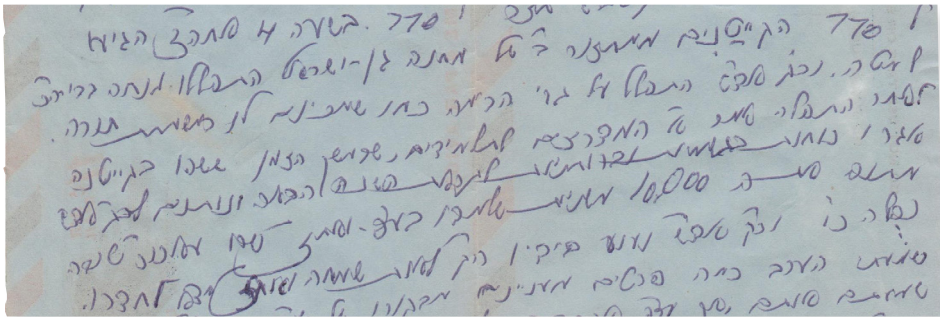
ב1:30 שניאור זלמן נכנס למזכירות
המל"ח והקליט לטייפ רקורד עבור
קול ישראל, ואמר ששמח מאוד שהרבי
מליובאוויטש קיבלו והקדיש מזמנו
עבורו, ודברו עניינים העומדים ברומו של
עולמנו.

ב1:40 יצא אד"ש מחדרו למל"ח ולווה
את שז"ר עד מכוניתו וכאשר יצאה – חזר
בצעדים מהירים לעבר חדרו. המשלחת
שיצאה במוצש"ק לקבלו, כללה את משה
לייב שי' רודשטיין, שמואל שי' לויטין
ויצחק שי' גולדין (מנהל הסמינר כאן).

היום שוב הבחינו שהייתה אצלו
משלחת, לפני שהרבי נסע לציון, היו
אצלו בחדר רב"צ שם טוב שי'. הרב
סימפסון שי' ר"ד רסקין (ור"ש לויטין),
וכנראה אהה"צ הם נסעו אליו.

אחרי מנחה שוב נכנסו הנ"ל למשך זמן
לא קצר לכ"ק אד"ש (בפעמיים הקודמים
– ט"ו תמוז, וער"ח מנ"א – שכ"ק אד"ש
נסע לציון הנה כאשר חזר לא נסע לביתו
מיד אחרי מנחה כרגיל, אלא לאחרי
מעריב – שהתפללו ב9.30 – והיום גמרו
מנחה לפני השקיעה, אז כאשר ר"ש לויטין
היה היום אצל כ"ק אד"ש כנ"ל אחר
מנחה – אמר לכ"ק אד"ש שהיות וגמרו
מנחה לשקיעה לא הספיקו (הבחורים, או
הכוונה לכ"ק אד"ש) לאכול אז כ"ק אד"ש
יצא למעריב לפני 9 כנ"ל.

ואחרי מעריב קרא להם שוב, לפני
מעריב אמר להם שבינתיים המאמר נחמו

מביקורו של שז"ר כאן, ואולי כנראה שמעתם אותם, אך עכ"פ אכתבם. לפני שהיה כאן שז"ר, ניסה לבקש מכ"ק אד"ש בטלפון שהוא יבוא אליו מצד הלחץ הכבד שעליו, וכ"ק אד"ש ענה לו שלאחר שיהיה בציון, יענה לו תשובה, וביום ו' לאחר שהיה כבר אד"ש בציון ענה לו שאינו יכול ליסוע אליו, ניסה שז"ר להתמקח ואמר שלא אכפת לו הפרסטיז'ה שלו, אלא רק מצד הלחץ הגדול שעליו, ואמר לו משהו ברוסית - כ"ק אד"ש - שאינו בעה"ב ע"ע.

וכעת שבא לכאן במוצש"ק, הנה נכנס עימו כ"ק אד"ש בתחילה לבית הכנסת למעלה ואמר לו שכאן אמר אדמו"ר הקודם חסידות, כאן הוא רקד בשמח"ת, ובכה בט' באב. ובעת שנכנסו לחדר של כ"ק אד"ש - אמר לו שע"ג שולחן זה אמר הרבי הקודם דא"ח, וכאן שופכים עשרות אלפים אנשים את ליבותיהם וכאן עוברים ה'רוסישע אידן', ואת זה אי אפשר להעביר למקום אחר, (ולכן היה על שז"ר לבוא לכאן וד"ל)

לשם יצא הבויאנר, וכ"ק אד"ש החזיק בו בידו ועזר לו ללכת מחמת זקנותו וחולשתו, ואח"ז כ"ק אד"ש ליווה את הארון עד המנהרה המקשרת את מדינת ניו יורק עם מדינת ניו ג'רזי, לשם המשיכה ההלוויה. (כנראה שלבויאנר חסידים ישנה שם חלקה). וכ"ק אד"ש חזר ל770.

בשעה 4 אחה"צ הגיעו ל770 הקייטנים ממחזור ב' של מחנה גן ישראל, התפללו מנחה בביה"כ למטה, וכ"ק אד"ש התפלל ע"ג הבימה, כמו שמכינים לו בשמח"ת. לאחר התפילה אמר א' המדריכים לתלמידים, שבמשך הזמן ששהו בקייטנה אגרו כוחות בגשמיות וברוחניות לקראת השנה הבאה, ונותנים לכ"ק אד"ש מתנה את ה 10.000 משניות שלמדו בע"פ - ואח"ז שרו הניגון 'על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת', וכ"ק אד"ש נענע בידיו הק' לאות שמחה, ואח"ז יצא לחדרו.

שמעתי הערב, כמה פרטים מענינים

הסינים פצצת אטום, ולפי הזרמים שצייר לו הנה הם מביאים את הרדיואקטיביות לאותו אי, ובמילא אינו מייעץ לו ליסוע לשם, כיון שזה יכול להזיק גם לו.

כששמע זאת מהרבי התקשר עם המרכז בוואשינגטון ואמר שאינו נוסע מהסיבה הזו, אז אמרו לו שהם אינם יודעים כלל מכזה סיפור, אך לאחר ימים ספורים צלצלו אליו ואמרו לו שלאחר שביררו נודע להם שאכן נכון הדבר.

ד"ש וכחו"ט מא. הבר. י. גורביץ. נ. וואלף. ומכל החברה. וכן ד"ש וכחו"ט לב"צ ליפסקר. יוסף הרטמן. ש"ב וולף. ולכל החברה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה. א.ל. לוין.

נבואת כ"ק אד"ש בקשר עם המגיפה שפרצה. נכתב ע"י חברו הת' אריה לוין.

א' התמימים שהיה בשליחות המל"ח בבוסטון סיפר, ששם בבוסטון ישנו רופא יהודי גדול העומד בקשרים עם כ"ק אד"ש. פעם פנו אליו מהשלטונות הראשיים בוואשינגטון, שהיות ובאחד מאיי האוקיינוס השקט פרצה מגיפה, והרבה אנשים מתים, לכן מבקשים ממנו שיסע לשם ויברר סיבת הדבר.

לפני נסיעתו לאותו אי היה כאן בניו יורק ונכנס לכ"ק אד"ש ושאל אותו האם ליסוע לשם? הוציא הרבי פיסת נייר, וצייר לו את אותו אי עם הנהרות שעוברים דרכו וכן הזרמים שמגיעים אליו מהאוקיינוס. והראה לו שבמקום מסויים הפציצו

אדברה
נא
שלום
בד

לפנינו מוגשת סקירה כללית מתורתו של כ"ק אדמו"ר מלך
המשיח שליט"א - ביאורים בנוגע למאורעות בתורה הנראים
בהשקפה ראשונה כשליליים.

אך ע"פ דברי הגמרא "בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב",
וכ"ש שלא בגנות בני ישראל - "בנים אתם לה' אלוקיכם",
וכ"ש שלא בגנותם של צדיקים - ניסו גדולי המפרשים לאורך
הדורות לעמוד על מקרים אלו, ולבאר כיצד נקטה התורה במה
שנראה כ"גנות". אמנם, רבים מן המפרשים נשארו בצ"ע על
מקרים מסויימים, וחלק מן הביאורים נדחו ע"י מפרשים אחרים
במהלך הדורות.

ובבוא נשיא ישראל, אוהבן של ישראל, כ"ק אד"ש מה"מ לבאר
עניינים אלו - "נתמלא הבית כולו אורה". ובהתאם לשיטתו
הידועה בנוגע למעלתן של ישראל ולשלילה המוחלטת בדברי
גנאי על בני"י - משתקף הדבר אף בעמקי תורתו הרחבים, וגם
במקומות המצריכים עיון רב, שופך כ"ק אד"ש אור ומבאר כיצד
לא דיברה התורה בגנותם של ישראל.

לקט זה נעשה ע"מ לאפשר גם למי שאין עתותיו בידו למצוא
את הביאורים הנפלאים ברחבי תורתו של משיח ה"ארוכה מארץ
מידה". כאן נעשה ליקוט כללי המביא ביאורים עיקריים בנושא
זה, ומאפשר טעימה מדרך לימודו של כ"ק אד"ש בעניינים אלו.

ע"מ שיוכל הקורא לרוץ בו, לא הובאה לשונו הק' המקורית של
כ"ק אד"ש. חלקים מהביאורים הובאו בלשון העורך, וחלקם
הובאו בלשון כ"ק אד"ש אך בשינויים. וע"כ האחריות הינה על
המלקט בלבד.

גנות בשביל הוראה

עבודה זרה - תוצאה מחלישות

"ולשת גם הוא יולד בן ויקרא את שמו אנוש, אז הוחל לקרוא בשם ה", מפרש רש"י: "אז הוחל - לשון חולין לקרוא את שמות האדם. . בשמו של הקב"ה לעשותן עבודה זרה ולקרותן אלוקות. וכן ברמב"ם תחילת הלכות ע"ז וז"ל: "בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה ונבערה עצת חכמי אותו הדור ואנוש עצמו היה מן הטועים. . התחילו לבנות לכוכבים היכלות ולהקריב להם קרבנות".

(בראשית ד, כו)

הרי "אפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב", ומדוע מספרת לנו התורה ומזכירה לנו שהעבודה זרה התחילה בימי אנוש? לכאורה התורה צריכה להזכיר זאת ללא שמו?

ב. אנוש מלשון חלישות, והתורה רוצה לבאר כיצד ישנה אפשרות להגיע (ר"ל) לעבוד ע"ז, כאשר אדם נמצא במצב שיתרון האדם על הבהמה אצלו בהתגברות, אז לא שייך שיעבוד ע"ז, כיון שכל הדברים בעולם אינם מציאות לעצמם, אלא כל מציאותם היא שהקב"ה מחיה אותם כל רגע ורגע, ולכן לא שייך שאדם יעבוד ע"ז וגם מצד שכל הפשוט הרי זה מופרך לגמרי, אלא כאשר, ויקרא את שמו אנוש" – שמנהיג הדור נקרא אנוש מלשון חלישות (לפי דרגת הדור), לכן בימיו טעו טעות גדול ונבערה עצת חכמי אותו הדור, עד לטעות דע"ז.

(ספה"ש תשמ"ח עמוד 591 ואילך)

אסור להתפעל מהגלות

"ויהי חושך אפילה בכל ארץ מצרים שלושת ימים". ומפרש רש"י: "ולמה הביא עליהם חושך, שהיו בישראל באותו הדור רשעים ולא היו

רוצים לצאת, ומתו בשלושת ימי אפילה". עד כדי כך שהודיע הקב"ה
 "וביד חזקה יגרשם מארצו" - אפילו בע"כ.

(שמות י, כב).

מדוע צריכה התורה לספר לנו שהיו יהודים שלא רצו לצאת ממצרים, עד
 כדי כך שבשעת מכת בכורות כתוב "ולא יהיה בכם נגף", ומפרש רש"י:
 "הרי שהיה ישראל בביתו של מצרי שומע אני ילקה כמותו, ת"ל ולא יהיה
 בכם נגף", היינו שיש מצב כזה שלאחרי שחרטומי מצרים הבינו ש"אצבע
 אלוקים היא", וביקשו "עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים",
 ובכ"ז היו יהודים שלא רצו לצאת ממצרים ובליל פסח בשעת אכילת הקרבן
 היו כאלו ששהו בבתי המצרים ולא רצו לצאת - עד שפרעה הוצרך לגרשם
 ממצרים! והרי חז"ל אומרים ש"אפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב",
 ועאכ"כ לא בגנותם של ישראל?

אמנם כאשר התורה אינה מדברת הלכה למעשה, אכן, "עיקם הכתוב . . לא הוציא
 דבר מגונה מפיו", אך כאשר מדובר בדבר שנוגע ל"הלכה למעשה", צריך לומר מפורש
 האם 'טמא' הוא או 'טהור', ולענייננו: כשנמצאים בחושך כזה מר של הגלות שאפשר
 למשש אותו בידיים, היצר יכול להפיל לאדם מחשבה - מה אתה צריך ללכת למדבר
 ,,לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", טוב יותר להישאר במצרים שהרי בטלה עבודה
 מאבותינו, והכל יהיה בסדר! לכן מבהירה התורה ,,למען ישמעו ויראו", ובמילא זה
 לא יחזור שנית, שנדע ,,לא ככל הגויים בית ישראל", אלא ,,ה' שופטנו ה' מחוקקנו ה'
 מלכנו ה' יושיענו", ולכן מספרת התורה שאע"פ שהיו ויהיו יהודים שלא רוצים לצאת,
 סוכ"ס היה הענין של ,,ובני ישראל יוצאים ביד רמה", שאף יהודי לא נשאר בגלות,
 ו"כימי צאתך מארץ מצרים" - הגאולה שתהיה בקרוב ממש, ג"כ תהיה שאופן שלא
 ישאר יהודי בגלות."

(שיחת י" שבט תשל"ו)

טובת החוטא - מתבצעת ע"י הכרזת החטא

"עדים זוממין צריכין הכרזה, והיאך היא ההכרזה שלהם, כותבין ושולחין
 בכל עיר ועיר, פלוני ופלוני העידו בכך וכך והוזמו והרגנום, או לקו
 בפנינו או ענשנו אותם כך וכך דינרין, שנאמר והנשארים ישמעו ויראו".

(רמב"ם הלכות עדות יח, ז)

ההכרזה על ענשם, ובכל פרטי הדברים דוקא, "כותבין ושולחין בכל עיר ועיר פלוני ופלוני העידו בכך וכך והוזמו והרגנום", מורה על החומר המיוחד דעדים זוממין, שהרי "כל מי שחטא ולקה, חוזר לכשרותו, שנאמר ונקלה אחיך לעיניך - כיון שלקה הרי הוא אחיך, ואם בעונש מלקות כן, הרי עאכו"כ שכן הוא בעונש הכי חמור - עונש מיתה, שלאחרי קבלת העונש - "הרי הוא אחיך".

וא"כ נשאלת השאלה, היתכן שלאחרי שקיבלו עונש הכי חמור, יכתבו וישלחו בכל עיר ועיר שידעו כולם ש"פלוני ופלוני העידו בכך וכך והוזמו כו" - בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב, ועאכו"כ בגנותן של שני עדים שכבר קבלו את ענשם?!

ההכרזה, "פלוני ופלוני העידו בכך וכך והוזמו כו" (לאחרי שכבר קיבלו את העונש "כיון שלקה הרי הוא אחיך"), היא לא רק לטובתם של "הנשארים", שלא יבואו להכשל ח"ו בענין זה, כי אם גם לטובתם של העדים זוממין עצמן, שכן אם ישנו מישהו שלמד מהם ועשה כמותם, הרי גם לאחרי שקיבלו את העונש על המעשה שלהם אין זה מכפר על המעשה שעשה מישהו אחר שלמד ממעשיהם.

דוגמא לדבר: "איזהו מעוות לא יוכל לתקון, זה הבא על הערוה והוליד ממזר", מכיון ש"עונו גלוי ונזכר כל זמן שממזר קיים", "לפיכך אין עוונותיו נמחקין בתשובה", אא"כ מת הממזר, וכמובא בחסידות, "מעשה שהי' בבעל תשובה א' שצעק בכל נפשו עד שמאס בחייו באמת והי' קרוב ליציאת הנפש כו', ומתו פתאום באותו הרגע כל ממזרים הנולדים מעונו כו'".

ועד"ז יש לומר בעניננו, שגם לאחרי שהעדים זוממין קיבלו את ענשם, הרי כל זמן שישנו מי שלמד ממעשיהם, לא נתכפר להם, מכיון שעוונם גלוי ונזכר, ולכן העצה היא - "כותבין ושולחין בכל עיר ועיר, פלוני ופלוני העידו בכך וכך, והוזמו כו'", שנאמר והנשארים ישמעו ויראו", שע"ז מבטלים את האפשרות שילמדו ממעשיהם.

(התוועדיות תשמ"ו ח"ב שיחת פורים קטן)

❖ ב ❖

גנאי בדקות בשביל ההוראה

ביאור דברי ישראל כחטא העגל - "קום עשה לנו אלוקים" וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרון, ויאמרו אליו קום עשה לנו אלוקים אשר ילכו לפנינו, כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו. . ויעשהו עגל מסכה, ויאמרו אלה אלוקיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים" (שמות לב, א-ד)

זמן קצר לפני זה, עמדו "לקראת האלקים" בהר סיני, ושמעו עשרת הדברות - כולל הציווי "אנכי ה' אלוקיך" וגו' לא תעשה לך פסל וגו', וגם ראו את הקולות מד' רוחות ומן השמים ומן הארץ, ואיך יתכן שאחר כל הגילויים האלו יעלה על דעתם לעשות ע"ז (ואף שבא השטן וערבב את העולם והראה דמות חושך ואפילה וערבוביא כו', עדיין קשה מאד להבין שע"ז תבוא ירידה עצומה כזו מן הקצה העליון עד הקצה התחתון)?

מפורש בכתוב, "וירא העם כי בושש משה לרדת גו' עשה לנו אלקים גו' כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה הי' לו", היינו שלא בקשו ע"ז דבר שיהי' במקומו של הקב"ה ח"ו, אלא משהו במקום משה, ולכן הטעימו זה בטענתם ש"בושש משה לרדת מן ההר".

ומה שאמרו, "עשה לנו אלקים" - הרי ישראל פירשו מיד שאין כוונתם לענין של אלקות, אלא רק אשר ילכו לפנינו - במקומו של משה, "כי זה משה האיש אשר העלנו מארמ"צ לא ידענו מה הי' לו" וכמפורש ברש"י אשר העלנו מארמ"צ - "והי' מורה לנו הדרך אשר נעלה בה, עתה צריכים אנו לאלקות אשר ילכו לפנינו".

ובשם אלקים זה נתכוונו ע"ד, "ואתה תהי' לו לאלקים", כפרש"י, "לרב ולשר", או כמ"ש, "ראה נתתיך אלקים לפרעה", פרש"י - "שופט ורודה", אלא שאח"כ נסחבו קצתם כחטא העגל עד שחשבוהו לע"ז ממש והם שנענשו בעונש מיתה.

(לקו"ש ח"א עמוד 143)

הגנות ש"לא הקריבו אלא פסח זה בלבד"

וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחודש הראשון לאמר, ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו . . ככל חוקותיו וככל משפטיו תעשו אותו" ופרש"י: "פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה, ולמה לא פתח בזו, מפני שהיא גנותן של ישראל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד".

(במדבר ט, א-ד)

הרי התורה אינה רוצה לספר בגנותן של ישראל כלל (גם כשאינו בתחילת הספר), ומדוע מספרת התורה ע"כ?

זוהי גנות קטנה (ולא כפי המובן בפשטות כגנות בפשטות), וכמו שרש"י פירש קודם לכן ש"תלה הכתוב מצוה זו בביאתם לארץ ולא נתחייבו במדבר אלא פסח אחד שעשו בשנה השנית ע"פ הדיבור". שהרי הקרבת הפסח אפשרית גם במדבר (בשונה מהמצוות התלויות בארץ כביכורים ומעשרות), אלא שהקב"ה לא חייב זאת למעשה עד ביאת ישראל לארץ, ואם כך, כיצד ייתכן שבכל שלשים ותשע השנים בהם היו ישראל במדבר, לא דרשו מהקב"ה, "למה נגרע" שהם רוצים להקריב קרבן לה', ובמיוחד כאשר קרבן זה הצילם במצרים והביא לידי גאולתם ממצרים. וקל וחומר: אם כאשר קצת יהודים טענו, "למה נגרע" נענה להם הקב"ה, עאכו"כ אילו היו כל ישראל מבקשים מהקב"ה להקריב את קרבן פסח, בוודאי היו יכולים לבצע זאת.

וזוהי גנותן של ישראל (בדקות) – שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד כי אילו היו ישראל מבקשים מהקב"ה, "למה נגרע" הם היו משיגים את רצונם ומקריבים את הקרבן במשך כל ארבעים השנים.

(לקו"ש חכ"ג עמוד 64 ואילך)

טענות קורח ועדתו ומעשיהם

"ויקח קורח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן . . ויקהלו על משה ועל אהרון ויאמרו אליהם רב לכם, כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'?"

(במדבר טז, א-ג)

הקב"ה הבטיח למשה "וגם בך יאמינו לעולם", כיצד ייתכן בכלל מחלוקת על משה, שקורח וכל עדתו (כולל ר"נ ראשי סנהדראות נשיאי העדה) לא מאמינים שכל מעשי משה הם - "ה' שלחני"?

כוונת קורח לא הייתה להכחיש שליחותו ומעשיו של משה שמא אינם מה' (ח"ו), אלא סבר שמעשי משה ע"פ ה' ניתן להוסיף עליהם או לשנותם (כשם שאפשר באמצעות תפילה ובקשה להביא לכך שה' ישנה או יסיר גזירה, כמו בתפילת משה לאחר חטא העגל ולאחר חטא המרגלים וכדומה)

כך רצה קורח שה' יקח את הכהונה הגדולה מאהרן ועבירה לקורח. במיוחד כאשר לגבי כהונה מוצאים שעבודת הכהונה היתה שייכת תחילה לבכורות, ולאחמ"כ העביר מהם בגלל החטא, וניתנה לשבט לוי, וכיון שלאהרן היה קשר מסויים לחטא העגל, סבר קורח שאין יותר מתאים לכך אלא הוא עצמו. לפי זה מובן שר"ן האנשים לא התכוונו לחלוק על משה אלא רצו להיות כהנים גדולים.

אך משה רבינו ענה והסביר להם שהרצון להיות כה"ג הוא טוב - „אף אני רוצה בכך“, אך למעשה יש רק כהן גדול אחד. אלא שאצלם היה הרצון עצום כ"כ עד שהסכימו להקריב קטורת ביודעם על התראת משה ש"כולם אובדים", הם היו מוכנים לכך, ובלבד לעמוד לשרת לפני ה' ובאמצעות זאת להגיע ל"בקרבתם לפני ה'".

ומקור רצון זה - להיות כהנים גדולים הוא בדבריהם עצמם: „כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו“, - „כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה ומדוע תתנשאו“ (מדרש רבה ופרש"י). וכן „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש“, שבמ"ת היה כל יהודי בדרגה של כהן גדול, וכיוון שבעצם קשור ענין זה לכל יהודי, אלא שגרם החטא הביא הדבר אצל קורח לרצות בכהונה גדולה.

ומטעם זה מובן מדוע שמה של הפרשה הוא קורח, שבו אין מרומז החטא והמחלוקת, זאת מפני שמפרשת קורח צריך ללמוד (לא רק את ההוראה השלילית „ולא יהיה כקורה וכעדתו“, אלא גם הוראה חיובית) שהרצון שהיה לקורח צריך להיות אצל כל יהודי. אך אסור שיהיה לכך ביטוי מעשי של 'ויקח' - מחלוקת וערעור על הכהן הגדול שה' בחר בו.

(לקר"ש חח"י עמוד 187 ואילך)

”יען לא האמנתם בי להקדישני במים” - ביאור מעשה משה במי מריבה

וידבר ה' אל משה לאמר, קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך, ודיברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו, והוצאת להם מים

מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם . . ויאמר להם שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים, וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמיים ויצאו מים רבים . . יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם". ומפרש רש"י: "שאלו דברתם אל הסלע והוציא, הייתי מקודש לעיני העדה, ואומרים מה סלע זה, שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה, מקיים דבורו של מקום, קל וחומר אנו (אעכו"כ)".

(במדבר כ, ז ואילך)

לכאורה זהו גנאי שאין כמוהו, על נשיא בישראל כמשה, ועונש כזה חמור (ואף שרש"י כותב ע"כ ש"בכל מקום שכתב מיתתם כתב סרחונם, לפי שנגזרה גזרה על דור המדבר למות במדבר בעון שלא האמינו, לכך בקש משה שיכתב סרחונו, שלא יאמרו אף הוא מן הממרים היה", אעפ"כ), והרי "אפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב", וכ"ש לא על משה רבינו?

מובא בזהר, "אפילו אם צדיק אחד חוזר בתשובה שלימה בדורו היה בא משיח". והביאור בדבר זה הוא: הנה כתיב, "ויקציפו על מי מריבה כו' כי המרו את רוחו ויבטא בשפתיו". פירוש, שהצדיק במעשיו הטובים מקושר הוא בישראל, וישראל בו כמשה רבינו שהקריב אליו כל ישראל והעלם למדרגתו, אם נמצא שמץ פסול בצדיק, מוכרח ממילא שבישראל כן הוא, ולכן בחטא מי מריבה, לא מצד משה היה החטא כי מה ענין חטא אצל משה רבינו, אבל ע"י התקשרות עם כלל ישראל הם המשיכו לו החטא. וזהו "כי המרו את רוחו", לשון 'וימר' שהחליפו רוחו ברוחם, "ויבטא בשפתיו", אבל לא היה אלא בשפתיו. ולכן אם היה צדיק א' בשלימות ממילא יתנהגו ישראל על השלימות, דאל"כ לא היה הוא (הצדיק) בשלימות.

(מאמרי אדה"ז הקצרים עמוד תג)

הסבר דברי רבי אלעזר - 'ריקא כמה מכוער אותו האיש'

"מעשה שבא רבי אלעזר בן ר' שמעון ממגדל גדור מבית רבו, והיה רכוב על החמור ומטייל על שפת נהר, ושמח שמחה גדולה והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה, נודמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר, אמר לו שלום עליך רבי, ולא החזיר לו, אמר לו: ריקא כמה מכוער אותו האיש שמא כל בני עירך מכוערין כמותך, אמר לו איני יודע, אלא לך

ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית, כיון שיודע בעצמו שחטא, ירד מן החמור ונשתטח לפניו ואמר לו נעניתי לך מחול לי, אמר לו איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית, היה מטייל אחריו עד שהגיע לעירו, יצאו בני עירו לקראתו והיו אומרים לו שלום עליך רבי רבי מורי מורי אמר להם למי אתם קורין רבי רבי, אמרו לו לזה שמטייל אחרך, אמר להם אם זה רבי אל ירבו כמותו בישראל, אמרו לו מפני מה, אמר להם כך וכך עשה לי, אמרו לו אעפ"כ מחול לו שאדם גדול בתורה הוא, אמר להם בשבילכם אני מוחל לו ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן".

(תענית כ, א)

א. הרי ר"א ידע בתחילה שהקב"ה ברא גם את אותו אדם, ומה רצה ממנו? ב. איך אפשרי שר"א יאמר כאלו מילים "ריקה כמה כמוער", וכמו שרואים במשך הסיפור שאינו סיפור בשבח ר"א, ומדוע התורה מספרת בגנותו?

במילים, "ריקה כמה מכוער אותו האיש" התכוון ר"א (בעיקר) ל'ריקנות וכיעור' אמיתי, כלומר ברוחניות. הוא ראה עליו שהוא מאד נחות ברוחניות, ואין לו מעלה אמיתית רוחנית במאומה – כולל גם המעלה היחידה של אלו שנקראים 'בריות' סתם ללא תואר אחר, וגם מעלה זו לא הייתה ניכרת אצלו.

רבי אלעזר ראה שבמצב הרוחני שלו כמו שהוא, אי אפשר להחזיר לו שלום, כלומר שאי אפשר לפעול עליו, אלא רק ע"י ביטוש וביטול: "ריקה כמה כמוער", שע"ז שבר את חומריותו.

ולכן מיד אחרי הביטוש, ענה לו ההוא: "לך ואמור לאומן שעשאני" נכנסה בו ההרגשה שיש, "אומן שעשאני", כלומר, שקיימת בו לפחות המעלה שהוא יודע שהוא ברי"ה של הקב"ה, ויותר מזה הגיע להכרה בתכלית בריאתו – "אומן שעשאני" כמו שנרגש כוונת האומן במעשה ידיו.

[ולכן הגמרא מסיימת, ובלבד שלא יהיה רגיל לעשות כן", שמוכן שבכלל ישנה הנהגה זו, אך כמוכן לא אצל כולם, כיון שברובם ישנה ההכרה ב"אומן שעשאני". וזה שר"א, "ידע בעצמו שחטא" ו"ביקש מחילתו" הוא כי מכיון שההוא אמר לו תכף ומיד "לך ואמור לאומן שעשאני" היינו שהוא ידע והכיר גם קודם אמירת ר"א, "ריקה כמה כמוער", היינו שלא היה כמוער כ"כ].

חשיבות מעשי היהודי - ואפילו במצב כמו בילגה

"מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה והלכה ונישאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים, כשנכנסו יוונים להיכל (בימי מתתיהו בן יוחנן) היתה מבעטת בסנדל'ה על גבי המזבח ואמרה: לוקוס לוקוס (זאב בלשון יווני) עד מתי אתה מכלה ממונם של ישראל ואי אתה עומד להם בשעת הדחק! וכשישמעו חכמים בדבר (לאחר שגברה יד בית חשמונאי) קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה (של משמרה) . . כדאמרי אינשי שותא דינוקא בשוקא - או דאבוה או דאימיה [מה שהתינוק מדבר בשוק - מאביו או מאימו שמע]. . קנסינן לכולה משמרה . . אוי לרשע אוי לשכיננו, טוב לצדיק טוב לשכיננו".

(סוכה נ, ב)

בשביל מה צריכה הגמרא להזכיר את השם שלה, הרי בשביל לבאר מדוע היה שינוי במשמרת בילגה, מספיק היה לומר שהיתה נערה מבית בילגה שהתנהגה באופן כך וכך?

ב' ביאורים בשבח עי"ז שהתורה מספרת ע"כ - (1) בנוגע לכל היהודים. (2) בנוגע לה עצמה:

בנוגע לכל היהודים - רואים דבר נפלא: כפי שכותב רש"י היה זה בימי החשמונאים, אז היה רדיפות איומות על כל עניני דת, וכמו שאומרים ב"ועל הניסים" בחנוכה, וא"כ לכאורה ע"פ טבע, היה צריך להיות ריבוי כאלו שיכשלו כמו „מרים בת בלגה". אומרת הגמרא: לא! ולכן אומרים ומפרסמים את שמה ושם אביה ומאיזה שבט היא, שנדע את כל הפרטים, ויותר לא קרה עוד, ואפילו בזמן קשה כזה (כמסופר במדרשי חז"ל שלא מצאו אפילו ילדה אחת ויחידה אפילו שנשים דעתן קלות והגזירה היתה בעיקר על בנותיהם לא היתה מכל כ"ד משמרות כהונה אלא רק אחת שקלקלה, ואותה פרסמה הכתוב).

בנוגע לשבח שלה עצמה: ע"ד דברי הרמב"ם באגרת תימן בנוגע לירבעם בן נבט שאע"פ שחטא והחטיא את הרבים בכ"ז דורשים ממנו שיקיים אפילו מצוות עירובי תבשילין, וכיון שהרמב"ם כותב זאת כחידוש מובן שאי"ז דבר הפשוט (שהרי כפשוט אין קשר בין חטא והחטיא את הרבים לקיום מצווה (ואפילו) קלה, שהרי בוודאי שחייב בה, אלא) שאפילו ש"חטא והחטיא את הרבים" שלכאורה מה נוגע לקב"ה האם הוא יעשה עירובי תבשילין, שהרי הוא מנותק מכל הענינים, אומרים לו: לא! זהו הרי רק

בחיזונית, שאמנם הוא מחוייב כרת וכו', אבל באמת הוא ישראל, ולכן העירוב שלו נוגע לעצמות ומהות!

ועד"ז רואים את מעלת ויוקר היהודי (ללא הבט על מעמדו ומצבו) – בנדר"ד 'בילגה בת מרים' (וזהו המקור ג"כ לחידוש הרמב"ם הנ"ל): אע"פ שהיא המירה את דתה – נפילה שאין כמוה, ויתירה מכך: נמצאת עם אינו יהודי – 'סרדיוט', וכל זה לא גרם לעונש למשפחת בילגה, ומה התווסף שהיא הכתה בסנדלה על המזבח שדוקא בעוון זה לקו משמרתה? אלא זה מראה על מעלתה של נשמה יהודית (עד כמה נוגע כל מעשה): לא משנה באיזה מצב הוא נמצא ברוחניות, אעפ"כ גם בשעת החטא הייתה באמנה איתו – עם עצמות ומהות בעצמו.

(שיחת ו' תשרי תשל"ה. שיח"ק ע' 4 (43) ואילך)

הורגי הנביא זכריה - כוונתם טובה

"רוח אלוקים לבשה את זכריה בן יהודע הכהן ויעמוד מעל לעם ויאמר להם כה אמר האלוקים למה אתם עוברים את מצוות השם ולא תצליחו כי עזבתם את השם ויעזוב אתכם, ויקשרו עליו וירגמוהו אבן במצות המלך בחצר בית השם".

(דברי הימים ב כד כ-כב)

לכאורה זהו גנאי שאין כדוגמתו - להרוג נביא וכהן ובבית המקדש?

פעם הביאו לפני אדה"ז איש שנכנס בו רוח, החל אדה"ז לדבר בנוגע לאלה שהרגו את זכריה הנביא בביהמ"ק, ואמר שאלו שהרגוהו – היו צדיקים. והסיבה לזה שהם הרגוהו, כיון שבנוגע לאמירת נבואה ישנו חילוק האם הנביא כבר אמרה או שעדיין לא, שכל עוד שלא הוציא בפיו את הנבואה, יתכן שהיא תשתנה ולא תתקיים, משא"כ כשכבר הוציא בדיבור, זה מוריד את הנבואה לעולם יותר חזק (אע"פ שכדברי הרמב"ם אודות נבואה שאינה לטובה, „אם לא עמדו דבריו אין בזה הכחשה לנבואתו. . . שהקב"ה ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה“, אעפ"כ אינו דומה לביטול דבר שהיה במחשבה ולא בא בדיבור של הנביא, לביטול דבר שבא בגילוי בדיבור וכמעמד רבים ובבית ה'), ולכן מסרו את נפשם והרגוהו, כדי שלא ילביש את הנבואה בעולם.

וממשיך אדה"ז ושואל: לכאורה הרי גם זכריה הנביא ידע מכך, וא"כ מדוע אמר את הנבואה, ואע"פ שכובש נבואתו חייב מיתה, הרי גם אלו שהרגוהו התחייבו מיתה ואעפ"כ מסרו נפשם, כדי למנוע את החורבן, ומדוע לא מסר נפשו ומנע עצמו לבר?

ומבאר אדה"ז: זכריה היה נביא שהצטווה לומר נבואה מה', א"כ אין לו שום מציאות עצמאית ואין לו תפיסת מקום לעצמו, וכל מציאותו היא – לומר את דבר ה', לכן לא יתכן שמצד חשבונות לא יאמר את הנבואה בפועל, משא"כ אותם שהרגוהו, כיון שאינם נביאים, יכלו למסור את נפשם ע"כ.

כשסיים אדה"ז דברים הנ"ל יצא הרוח מאותו איש, ואמר אדה"ז שהרוח של אלו שהרגו את זכריה הנביא נכנס בדרך עיבור באיש הזה, וע"י הלימוד זכות, תיקן את הרוח.

(שיחת יום שמח"ת תשל"ה. שיחור"ק עמוד 17 (110) ואילך)

עצלנות הנשיאים מטעם חיובי

"והנשיאים הביאו את אבני השוהם ואת אבני המילואים לאפור ולחושן". מפרש רש"י: והנשיאים הביאו - א"ר נתן מה ראו הנשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה, אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו ציבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרים אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו ציבור את הכל שנאמר "והמלאכה הייתה דיים", אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השוהם וגו' לכך התנדבו תחילה. ולפי שנתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם - "והנשאים הביאו" כתיב.

(ויקהל לה, כז)

איך שייך לומר שהפסוק מרמז (ע"י שהחזיר אות אחת משמם) שהנשיאים ינתעצלו, "הרי אפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב"?

תפקידו של נשיא זה לכל לראש לדאוג לצרכי הציבור, ורק לאחמ"כ יכול לדאוג לצרכיו האישיים. וכדברי רש"י בפר' יתרו ש"וירד משה מן ההר אל העם" שמשה רבינו לא רק שלא התעסק בצרכיו הגשמיים קודם לצרכי הציבור, אלא גם צרכיו הרוחניים, היינו ההכנות שלו למ"ת – גם על זה לא חשב משה, אלא רק על צרכי העם. וע"כ מובן ופשוט זה שבחנוכת המשכן, אמרו נשיאים יתנדבו ציבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרים אנו משלימין אותו, שזהו תפקידם העיקרי – לדאוג לצרכי העם, לפני הדאגה האישית שלהם.

ובכ"ז לא היה הענין כדבעי, כיון שנכנס בזה ענין ש"נתעצלו" (וההוכחה לכך שהתנהגו לא כדבעי היא, שהציבור השלימו את הכל, וא"כ מובן חלקם של הנשיאים

לא היה מוכרח), וכדי לתקן זאת התנדבו לחנוכת המזבח תחילה (ואי"ז סותר לענין הנשיא שתפקידו לכל לראש לדאוג לצרכי העם, כיון שבענין ד"ושכנתי בתוכם" נדרש המהירות הכי מוקדמת שאפשר. עיי"ש).

(לקו"ש חט"ז עמוד 424)

פשר 'שינה עריבה' של ישראל - קודם מתן תורה

"עד שהמלך במסבו" - עד שהמלך מלכי המלכים הקב"ה במסבו - ברקיע, כבר הקדים שנאמר "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר". (משל) למלך שגזר: ליום פלוני אני נכנס למדינה! וישנו להם בני המדינה כל הלילה, וכשבא המלך ומצאם ישנים העמיד עליהם שופר והיה השר של אותה מדינה מעוררן ומוציאן לאפנתי של מלך. . כך הקדוש ברוך הוא הקדים דכתיב "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר", וכתיב "כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם", ישנו להם ישראל כל אותו הלילה לפי ששינה של עצרת עריבה והלילה קצרה, אמר ר' יודן אפילו פורמטענא (יתוש) לא עקץ במ, בא הקב"ה ומצאן ישנים - התחיל מעמיד עליהם בקלאנין. . א"ר יצחק זה הוא שמקנתרן על ידי ישעיהו שנאמר "מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה".

(שיר השירים רבה (וילנא) פרשה א)

הרי התורה אינה מדברת אפילו "בגנות בהמה טמאה", ומדוע מספרת לנו התורה על כל ישראל סיפור גנאי כזה?

זה שישאל הלכו לישון לפני מ"ת, לא היה בשביל 'הסח הדעת' מהתורה ח"ו, שהרי (א) מתוך תשוקתם לקבלת התורה הם ספרו את הימים משעת יציאת מצרים עד מתן תורה, ויתירה מזה, (ב) שאי"ז סתם ספירה, אלא כל יום מוציא אותם משער טומאה אחד, וכנגד ממשיך להם שער קודשה נוסף, עד לחג השבועות בו קיבלו את שער הנ' - הכנה והתעלות גדולה. (ג) ובנוסף המדרש הרי כותב שהפרעושים לא הפריעו להם לישון, שהיה זה כפשוט נס מיחוד שהקב"ה עשה להם, וא"כ מובן שאינו ענין שלילי של הסח הדעת (שהרי אחרת לא היה נעשה להם נס), אלא היה זה אחד מההכנות שעשו לקראת מ"ת.

והענין הוא: היהודים רצו להשיג ולהדבק באלוקות, והרי אפילו „צדיק גמור עובד

ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגים לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדחילו ורחימו בטרם ירידתו לעוה"ז החומרי, לא מינה ולא מקצתה", וכיון שהנשמה עולה מהגוף בשעת השינה, רצו היהודים בזמן זה להשיג התורה במדרגה עליונה יותר, שהגוף לא יפריע לקבלת התורה, וע"כ הלכו לישון. וזהו הפירוש „שינה של עצרת עריבה והלילה קצרה“: כמה שאדם מתאמץ ומתייגע יותר כשהנשמה בגוף, הרי הנשמה עולה יותר בהשגתה בעת השינה (למעלה מהגוף), וא"כ לאחרי סיום העבודה דספירת העומר, וא"כ בליל עצרת „הלילה קצרה“ פירושו שהעלם (עולם מלשון העלם) ממש דק (קצרה), ואז אפשר להגיע לגילוי של מתן תורה, עד כדי כך שכיון שהתייגעו כ"כ אפילו בעלי חיים לא הפריעו להם בשינה [אעפ"כ מכיון שעיקר החידוש דמ"ת הוא להחדיר אלוקות בעולם, לכן לא עשו כדבעי ואנו צריכים לתקן את הדבר].

לקו"ש ח"ד עמוד 1024.

המסר של אדם הראשון - חיוב הכרת מעלות עצמו

”ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר. הילד (הצ"צ) שאל את הרבי (אדה"ז) מדוע במילה ”ויקרא (אל משה)“ נכתבה ה-א' זעירא. הרבי נכנס לדבקות זמן מה והחל לומר: אדם הראשון היה יציר כפיו של הקב"ה והקב"ה העיד עליו שחכמתו מרובה מחכמת מלאכי השרת. אדם הראשון - ידע מעלות עצמו, והחשיב עצמו בכך, ולכן נכשל בחטא עין הדעת. גם משה רבנו הכיר במעלת עצמו, אך לא רק שלא התגאה בכך, אלא אדרבה הדבר גרם לו ללב נשבר ונדכה והוא היה שפל בעיני עצמו בחושבו שאם ליהודי אחר שאינו בנו של עמרם ואינו דור השביעי לאברהם אבינו, היתה נשמה גבוהה כזו וזכות אבות כזאת היה הלה בודאי טוב יותר ממנו, ועל כך אומר הקב"ה בתורה ”והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה“, לכל אדם ויהיה קטן ופשוט בדעת ככל שיהיה, השווה משה רבנו את עצמו אליו במחשבה, שאם היו ניתנות לאחר המתנות שניתנו לו ללא עמל ויגיעה עצמית, מעלות הנשמה, וזכות אבות, היה הלה ודאי טוב יותר ממנו. בצורות האותיות שנתן הקב"ה בסניני ישנם שלושה סוגי אותיות: אתון רברבין, אתון בינונין, ואתון זעירין. התורה נכתבה באותיות בינוניות, כלומר על האדם להיות בינוני, ובאמצעות התורה מגיעים לדרגת בינוני. אצל אדם הראשון שנכשל בחטא עין הדעת בגלל הכרתו בערך

עצמו - כתוב אדם באל"ף רבתי, אצל משה רבנו שהגיע לדרגה הגבוהה ביותר של ענוה, באמצעות העבודה של הכרה בשפלות עצמו, כתוב ויקרא באל"ף זעירא. עכ"ל אדה"ז.

(סה"ש ה'ת"ש)

אכן כמה ממפרשי התורה מתרצים שאלה זו עם תוכן זה (שאדה"ר הרגיש בחשיבות עצמו, ולא כמשה שהיה עניו "מכל האדם אשר על פני האדמה"), אך אין צורך להביא כלל הענין דאדם הראשון, ומדוע הקדים אדה"ז לבאר השייכות לאדם הראשון, ובמיוחד שמזכירו לגנאי, היפך הכלל "אפילו בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב", וכ"ש על יציר כפיו של הקב"ה?

אין הפשט בדברי אדה"ז שה"אלף רבתי" של אדם הראשון מרמזת על היפך הרצוי בכך ש"הרגיש מעלת עצמו", כנגד ה"אלף זעירא" של "ויקרא" המורה על ענוותנותו של משה, שהרי כידוע שהאותיות הגדולות שבתורה נעלות יותר מהאותיות הקטנות והבינוניות, וכדברי המפרשים על ה"אלף רבתי", "לא היה אדם גדול כמותו . . על רוב חכמה שהיה בו, עד שקרא שמות".

אדה"ז הרחיב דיבורו אודות אדם הראשון שהיתה אצלו, "הכרת מעלת עצמו", כי דבר זה צריך ומוכרח שיהיה אצל כל יהודי, וכפתגם הידוע, "כשם שצריך לדעת את החסרונות כך צריך לדעת גם את מעלות שלו", ולא סותר באותה שעה להכיר את מעלות עצמו וחסרונות עצמו, אלא שלגבי אדם הראשון כיון שהיה יותר נעלה – גופו היה יציר כפיו של הקב"ה, ולא היה שייך לחטא, וגם לאחר החטא נשארה בו (בצורה נסתרת) מעלתו זו של "אלף רבתי" (ובאופן זה קיים ג"כ אצל כל יהודי מצד נשמתו, "אתם קרויים אדם" כי בכל נשמה יש חלק מנשמת אדם הראשון, רק שבאדם הראשון היה זה גם מצד גופו בגלוי, אך בהעלם יש גם לכל יהודי גם בגופו שהרי בחירת העצמות היא דוקא בגוף).

אכן, מי שאיננו צדיק, כיון שהרע אצלו בתוקף, וודאי הדבר שצריך להישמר ולהיזהר ב"הכרת מעלת עצמו", שלא ייכשל להרגשת קיום עצמי מצד יצה"ר, והחידוש הוא שגם צדיק שלא שייך לרע (ובפרט לא לרע גלוי), גם הוא צריך להיזהר. ולכן רצה אדה"ז לחנך את ה"צמח צדק" שנועד להיות נשיא בישראל:

כיון שאפילו אצל אדם הראשון אשר היה צדיק, ובנוסף לכך יציר כפיו של הקב"ה, ולכאורה לא היה לו שום קשר לחטא, ובכל זאת גם אצלו גרמה ה'הכרה בערך עצמו' לכשלון בחטא עץ הדעת, וודאי שכל צדיק צריך להיזהר בהכרת מעלת עצמו.

(לקו"ש ח"י"ז עמוד 1)

גודל שבחו האמיתי של נח - ע"י פרסום הגנאי

"והקימותי את בריתי איתך ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך איתך". כיון שאמר לו שינצל הוא ובניו לא ביקש רחמים על כל העולם, לא כמו משה רבינו שהתפלל על עושי העגל (זהר פר' נח סז, ב). ונחלקים ע"כ האם זהו חסרון שהרי היה יכול להתפלל כמשה, או שאי"ז חסרון, כיון שמשה "לא תלה מיליה בזכותיה" אלא בזכות אבות, ולנח לא היה זכות אבות.

וכן: "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" - "יש מרבתינו דורשים אותו לשבח - כל שכן שאילו היה בדור צדיקים, היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי - לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם, לא היה נחשב לכלום.

(בראשית ו, פסוק ט, ופסוק יח ובפרש"י שם)

הרי לא דברה התורה "אפילו בגנות בהמה טמאה", וכ"ש אם ניתן לדרוש דבר זה לשבח, ומדוע יש מרבתינו דורשים אותו לגנאי בב' דברים אלו?

„מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי“, אין הם חולקים לגבי המציאות – שצדקותו של נח בדורו של אברהם היה נחשב לכלום, ומצד שני, כולם מסכימים שנח לא היה אשם בכך שלא הגיע לדרגתו של אברהם, שהרי הדבר נבע מהדרגה הנחותה של דורו, ו"אילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר".

המחלוקת היא לגבי המשמעות שאליה מכוונת התורה על ידי המילה בדורותיו: דעה אחת מדגישה את השבח, שהתורה משבחת את נח. ואילו הדעה השניה סוברת, שהתורה מתכוונת למנוע תקלה בעבודתו הרוחנית של היהודי הלומד אודות נח. ולכן אילו היתה התורה מתארת את נח כצדיק תמים, בלי להוסיף שהיה זה בדורותיו, עלולים היו לחשוב שהתנהגות כזו היא התנהגותו של צדיק תמים, לכן מודגש כאן ההיפך משבחו של נח, כדי שאפשר יהיה ללמוד מכך הוראה ברורה כיצד יש לנהוג.

וזהו הכוונה „יש דורשים אותו לגנאי“, שאין זה לספר את הפגם שהיה לנח, אלא דורשים אותו לגנאי – זוהי דרשה ולימוד לגנאי עבור האחרים כדי למנוע טעות זו בעת הלימוד אודות נח [וכן הדבר לגבי „לא בעי רחמין על עלמא“].

(לקו"ש חכ"ה שיחה א לפר' נח)

÷ ג ÷

בפנימיות הענינים אינו גנאי

כוונת משה באומרו "למה הרעות"

"ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך, ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה". ומפרש רש"י: "הרהרת על מידותי לא כאברהם שאמרתי לו כי ביצחק יקרא לך זרע ואח"כ אמרתי לו העלהו לעולה ולא הרהר אחר מידותי לפיכך העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות כשאביאם לארץ".

(שמות ה, ג ואילך)

וכן מפרש רש"י בתחילת פרשת וארא על פסוק הנ"ל: "רבותינו דרשוהו . . אמר לו הקב"ה - חבל על דאברין ולא משתכחין, יש לי להתאונן הרבה על מיתת האבות, הרבה פעמים נגליתי עליהם בא-ל שדי ולא אמרו לי מה שמך, ואתה אמרת מה שמו . . וכשביקש אברהם לקבור את שרה לא מצא קרקע אלא עד שקנה בדמים מרובים. וכן ביצחק . . וכן ביעקב . . ולא הרהרו אחרי מדותי, ואתה אמרת למה הרעות".

(פרש"י שמות ו, ט)

מה ההבדל בין שני פירש"י אלו, ומדוע דיבר בגנותו של משה רבינו - "הרהרת על מידותי"?

דברי רש"י (בסוף פרשת שמות), "הרהרת על מידותי", זהו רק לפי הפשט שמדבר מצד גופו של משה, שאכן הדברים מתפרשים כפשוטם, אך הפירוש השני ברש"י (בתחילת פרשת וארא) לא נכתב על משה, "הרהרת על מידותי", היינו, שאין זה גנות כלל על משה רבינו, וזה כיון ש"רבותינו דרשוהו", ע"פ אגדה שבתורה (שרוב סודות התורה גנוזין בה), שאז ה"מעשה אבות" מצד הנשמה. אך גם מצד גופו (כהפירוש הראשון ברש"י). ג"כ אינו גנות באמת. והביאור בזה: בפרש"י בתחילת הפרשה, "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב" ומפרש על, "וארא - אל האבות", ולכאורה מאי קמ"ל רש"י? אלא רש"י מסביר בזה שהגילוי של וארא - ראייה באלוקות, יש לנו בכוח ירושה מהאבות.

וכוח זה קיים במוחש אצל כל יהודי, גם ללא ידיעה, אלא באמונה. אלא כדי שאנו נצא ממצרים, „לא נגאלו ישראל ממצרים אלא בזכות האמונה“, היינו שנתגלה אצלם נקודת היהדות, מה שיש בהעלם, כיון שכשלא מאיר, אין זה ענין שלהם. וזה פעל משה רבנו שענינו „רועה נאמן“, היינו להחדיר את האמונה שבאה בכוח האבות (באופן מקיף) בגלוי (בפנימיות – ענינו של משה רבינו).

וכלשונו הק': „מכיון שכבר היה סמוך לגאולה ומשה נשלח על ידי הקדוש ברוך הוא כדי לגאול את ישראל, היה צורך בכך שהקשר בין ישראל לה' על ידי האמונה לא יישאר רק כפי שהוא מצד האבות כמאמינים בני מאמינים, אלא אמונה החודרת ומקיפה את כל עניניהם.

דבר זה נעשה על ידי שאלתו והרהורו של משה „למה הרעותה“ . . כלומר דרגת וארא הקשר האמיתי והמוחשי כראיה שבין ישראל לאלקות על ידי האמונה הוגשמו גם על ידי ישראל אשר מצד עצם מציאותם ייתכן הענין של הרהר אחר מדותי נעשתה באמונה המעלה של וארא שלימות האמונה וכך נשלל הענין של „הרהר אחר מדותי“.

(לקר"ש חט"ז שיחה א לפרשת וארא)

תועלת פעולת המרגלים בשליחות משה

וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום . . אפס כי עז העם היושב בארץ והערים בצורות גדולות מאד וגם ילידי הענק ראינו שם . . ויוציאו דיבת הארץ.”

(במדבר יג, כה ואילך)

❓ כיצד יתכן שהתורה מספרת בפרטיות את פרשת המרגלים, שהיא בגנותם של המרגלים - בו בזמן שהתורה נזהרת לדבר אפילו בגנותה של בהמה אינה טהורה?

ענין ירידת הנשמה לעוה"ז השפל הוא כדי לאכפייא לסטרא אחרא בכדי שע"ז אסתלק יקרא דקוב"ה כיתרון אור הבא מן החושך דוקא, והמרגלים היו במדרגה גבוהה מאד, ולא רצו להפיל את עצמם למצוות מעשיות, שהוא בחי' המשכת אוא"ס ב"ה למטה ואמרו על ארץ ישראל שהיא „אוכלת יושביה“ שהיה בדעתם שאם יהיה גילוי אוא"ס ב"ה למטה כמו למעלה יתבטלו ממציותם לגמרי וזהו אכלת יושביה, ורצו להיות במדבר דוקא, ומדברך נאווה“, שהוא בחי' דיבור (ולא מעשה). (וטעותם היא) שדוקא ע"י מצוות מעשיות יומשך אוא"ס בלי גבול („טובה הארץ מאד מאד“), כי באמת עיקר כוונתו שיהיה דירה בתחתונים.

ומוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח: לא רק שכוונת המרגלים הייתה רצויה (כפי המובן מביאור אדה"ז), אלא גם מעשה השליחות היה רצוי! – ובכ' אופנים:

(1) פעולתם לאחרי זמן – ע"פ הידוע ששילוח המרגלים בכלל הינו לצורך שתי מטרות: א. לצורך הכניסה לארץ שיכירו בטובתה, ויעלו בה בחפץ גדול. ב. לצורך הכיבוש, כיצד לכבוש וכו'. וזהו החילוק בין המרגלים דמשה, למרגלים דיהושע, שדמה שלח למטרה הא' (כיון שההנהגה הייתה ניסית ולא נצרכו לאופן הב'), ויהושע שלח לצורך השני (לאחר שהאופן הא' כבר בוצע בזמן משה). וא"כ מובן שכבר הועילו במעשיהם, שישראל ידעו את מעולת ארץ ישראל בזכות המרגלים!

(2) גם בשעת מעשה (ע"פ פנימיות הענינים): שע"י שנכנסו לארץ בשליחות משה, פעלו ענין גדול ביותר – התחלה ופתיחה (וכיון ש"כל ההתחלות קשות", לכן הוצרך הדבר להיות ע"י „כל נשיא בהם . . ראשי אלפי ישראל", ובשליחותו של משה דוקא דכיבוש וכניסה לארץ ע"י כל בני ישראל.

(ספה"ש תנש"א עמוד 610 לפרשת בהעלותך, וכן פרשת שלח שנה זו)

לפי שבא לכלל כעם - בא לכלל טעות?!

"ויקצוף משה על פקודי החיל . . הבאים מצבא המלחמה, ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה . . ואתם חנו מחויץ למחנה שבעת ימים כל הורג נפש וכל נוגע בחלל תתחטאו ביום השלישי וביום השביעי . . ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר ציווה ה' את משה . . כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר". ופרש"י "ויאמר אלעזר הכהן וגו' - לפי שבא משה לכלל כעם בא לכלל טעות, שנתעלמו ממנו הלכות גיעולי עוברי כוכבים".

(כמדבר לא, יד-כג).

בהשקפה ראשונה נראה שמשה רבינו טעה ולא ציווה את ישראל אלא בהלכות טומאה וטהרה ולא בהלכות גיעולי עכו"ם (הגעלת כלים), ולכן הוצרך אלעזר לומר את ההלכה. ואין זה בשבחו של משה רבינו.

ביאור בנגלה: משה רבינו ידע את הלכות גיעולי עכו"ם, אלא סבר שעצם טהרת הכלי ע"י הזית מי חטאת עליו, כמו שמטהרת את הכלי, כך ג"כ מכשירה אותו מגיעולי עכו"ם [ואע"פ שהאיסור דגיעולי עכו"ם בלוע בכלי, ואין סברא שע"י הזיית טיפות מי חטאת

יוכשר הכלי? אך כמו שהטומאה שמתפשטת על כל הכלי, ואעפ"כ כל הכלי נטהר ע"י שנגע בו כמה טיפות, כמו"כ סבר שע"י הזית מי חטאת הוכשר ג"כ מהאיסור הבלוע].
ע"כ אמר אלעזר הכהן את ההלכה „אשר ציווה ה' את משה . . . אך את הזהב וגו'”.

ביאור בפנימיות העניינים: בכלל לא קיימת טעות. והביאור בזה: ההבדל בין דיני טומאה וטהרה לדיני גיעולי נכרים הוא, כאשר כלי בולע איסור – חודר האיסור אל תוכו בפנימיותו, לכן צריך להגעיל את הכלי כדי להסיר מתוכו את האיסור שנבלע בו, לעומת זאת, טומאה אינה חודרת בפנימיות הכלי, אלא נשארת בבחינת מקיף, ולכן נעשית גם הטהרה על ידי ענין של מקיף – טבילת הכלי באופן שאין ניכר שינוי בפנימיות.

זהו ההסבר לסברתו של משה שהזיית מי חטאת יכולה להכשיר גם מאיסור, כי המקיף (הזיית מי חטאת) משפיע גם על הפנימי (בליעת האיסור), וכאשר יש שינוי כללי במעמדו של האדם על ידי שמעוררים את המקיפים דקדושה, משפיע הדבר ממילא על כוחותיו הפנימיים.

אך זהו רק לפי דרגתו של משה הרואה את בני ישראל מלמעלה למטה, אך אלעזר הכהן שתפקידו להעלות את בני ישראל ממטה למעלה אמר שאין די בהשפעה הכללית על הכוחות הפנימיים (על ידי המקיף), אלא יש צורך בעבודה גם של הכוחות הפנימיים עצמם (הגעלת כלים).

(לקו"ש ח"ח עמוד 182)

✧ ד ✧

לא דברה התורה בגנות כלל

פרסום אימו של המקלל - זהו זכותה!

"ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי . . ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אותו אל משה, ושם אימו שלומית בת דברי למטה דן".

(ויקרא כד, י-יא)

אע"פ שהמפרשים אומרים "ושם אימו שלומית בת דברי - שבחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו, לומר שהיא לבדה היתה", הרי עדיין לא מובן בעצם הדבר שהתורה מספרת גנותה של אשה ישראלית איזו שתהיה (אף שע"ז מתפרסם שבחם של ישראל), והרי בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב?

אין זה רק שע"י פרסום גנותה, מהווה הגנאי ככפרה ותיקון (ושבח) על מעשיה, אלא יתירה מזה, התורה באה מלכתחילה לומר עליה זכות! (וההכרח לזה הוא, שהרי כשם שע"פ הלכה אין מבטלים מציאות היחיד בשביל תועלת וטובת הציבור, כך גם בסיפור המעלות והגנות שדוחק לומר ששבחם של ישראל יתגלה ע"י גנות של אפילו אחד מישראל) והביאור בזה:

מכיון שע"ז שפרסמה הכתוב מתגלה שבחן של ישראל, אי"ז נחשב גנות בשבילה (שאז היה אפ"ל שע"י גנות זו מתגלה שבחן של ישראל, אלא) אדרבה, זה גופא הוי שבחה שעל ידה מודיעה התורה שבחן של ישראל שלא נחשדו על העריות.

דוגמא לדבר - באיסור בל תשחית: האיסור הוא רק כאשר המעשה הוא רק דרך השחתה וקלקול, אבל כשע"י הקלקול בא תיקון, אין כאן איסור בל תשחית. וע"ד הדין במלאכת שבת ש"כל המקלקלין פטורין . . אבל הקורע בחמתו או כו' חייב מפני שמיישב דעתו בדבר זה וינוח יצרו והואיל וחמתו שוככת בדבר זה הרי הוא כמתקן וחייב". וע"ד זה ג"כ בנדו"ד שבנוגע ל"שבחן של ישראל" - השבח (דכלל ישראל) הוא שבחה (גם) של שלומית גופא (ואינו כגנות לצורך שבח בלבד).

(לקו"ש חל"ז עמוד 67)

"יצאנית היתה" - לטובה ולכרחה!

"ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב, לראות בכנות הארץ", ופירש":
 "בת לאה - ולא בת יעקב, אלא ע"ש יציאתה נקראת בת לאה שאף היא
 יצאנית היתה שנאמר "ותצא לאה לקראתו".

(בראשית לד, א)

הרי פירוש זה מדבר לכאורה בגנותה של לאה, והרי אפילו "בגנות בהמה
 טמאה לא דיבר הכתוב", וכ"ש שלא בגנותה של לאה אמנו?

יציאת דינה הייתה רק למעליותא, דכיון שהיה בכוחה של דינה להחזירה למוטב
 אפילו את עשיו הרשע, מוכן דזה ש"ותצא דינה גו' לראות בכנות הארץ", לא הייתה ח"ו
 יציאה של היפך הצניעות, אלא אדרבה, „לראות בכנות הארץ", כדי להחזירן למוטב.
 ומעלה זו קבלה מלאה שהייתה מתאוה להרבות בשבטים.

(לקו"ש חל"ה עמוד 150)

